



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจัง

อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน



บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 (1) ได้มีการบัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินของประเทศให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต่อมาได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 มีแผนการปฏิรูปด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้มีการจัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดินตำบล จำนวน 7,225 ตำบล ให้แล้วเสร็จภายในปี 2565 ตลอดจนนำแผนการใช้ที่ดินตำบลไปสู่การปฏิบัติเพื่อเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 และประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวข้างต้น สถานีพัฒนาที่ดินน่าน จึงได้จัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน ขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์

เพื่อให้การใช้ที่ดินในตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน มีผลตอบสนองสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่ และเป็นไปอย่างยั่งยืน

1.3 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.3.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2563 - 30 กันยายน 2564

1.3.2 สถานที่ ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

1.4 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.4.1 ทบทวนเอกสารเพื่อรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ และข้อมูลทุติยภูมิที่จะนำมาวิเคราะห์และใช้ในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ดังนี้

(1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ภัยธรรมชาติ ฯลฯ

(2) ด้านเศรษฐกิจสังคม ได้แก่ การถือครองที่ดิน การใช้ที่ดิน พืชหลักหรือพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ตลาดสินค้าเกษตร รายได้ รายจ่าย ประชากร โครงสร้างประชากร การศึกษา ฯลฯ

(3) นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ แผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจชายแดน แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนา 3 ปี ของเทศบาลตำบลหรือแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ดำเนินการ)



1.4.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเกษตรกรในตำบล

1.4.3 ประเมินคุณภาพที่ดิน

1.4.4 สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการจัดทำ PRA ร่วมกับสภาพการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดินรายแปลงจากแผนที่สำมะโนที่ดิน หรือ แผนที่ภาษีที่ดินในปัจจุบัน ผลจากการประเมินคุณภาพที่ดิน และกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดิน (ตามอำนาจหน้าที่ของกรมฯ)

1.4.5 สสำรวจข้อมูลทั้ง ภายภาพ เศรษฐกิจและสังคม ในพื้นที่ตำบลที่ดำเนินการเพิ่มเติมตามประเด็นปัญหาและความต้องการจาก PRA ให้ละเอียดยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรเป็นรายบุคคล

1.4.6 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินตำบล

1.4.7 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดิน

1.4.8 ปรับปรุงแผนการใช้ที่ดิน

1.4.9 นำแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ เป้าหมายที่สำคัญ คือ

(1) การที่สภาตำบล หรือ สภาเทศบาลนำแผนการใช้ที่ดินที่มีกิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินเข้าไปบรรจุในแผน 3 ปี โดยสภาเทศบาล หรือ สภาตำบล มีมติรับรอง ซึ่งอาจมีการตั้งงบประมาณ หรือองค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการ

(2) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินตามอำนาจหน้าที่ที่ระบุไว้ในกฎหมาย (มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551) มีการปฏิบัติในเขตการใช้ที่ดินที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินเขตต่าง ๆ โดยมีงบประมาณดำเนินการในแต่ละปี

(3) กิจกรรมของส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะสนับสนุนความต้องการของเกษตรกรและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การขุดเจาะบ่อบาดาล เป็นต้น

1.5 นิยามศัพท์

1.5.1 ที่ดิน (Land)

“**ที่ดิน**” หมายความว่า พื้นที่ดินทั่วไปและให้หมายความรวมถึง ภูเขา ห้วย หนอง คลอง บึง บางลำน้ำ ทะเลสาบ เกาะ และที่ชายทะเลด้วย (มาตรา 4 ประมวลกฎหมายที่ดิน)

“**ที่ดิน**” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง “ชีวมณฑลบนพื้นผิวโลก ประกอบด้วย ชั้นบรรยากาศ ชั้นดิน ชั้นหิน ลักษณะความลาดเทของพื้นที่ ลักษณะทางอุทกศาสตร์ พืช สัตว์ และผลที่เกิดจากการกระทำของมนุษย์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน” (FAO, 1974)

“**ที่ดิน**” หมายถึง พื้นที่หนึ่งๆ ที่อยู่บนพื้นผิวของโลก ประกอบด้วยลักษณะที่สำคัญ คือ สภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพและชีวภาพซึ่งมีอิทธิพลต่อการใช้ประโยชน์ที่ดิน ดังนั้นที่ดินจึงไม่ได้หมายถึงดินเพียงอย่างเดียว แต่จะหมายรวมถึงลักษณะภูมิสัณฐาน (landforms) ภูมิอากาศ (climate) อุทกวิทยา (hydrology) พืชพรรณ (vegetation) และสัตว์ (fauna) ซึ่งการปรับปรุงที่ดิน (land improvement) ได้แก่ การทำขั้นบันไดและการระบายน้ำ เป็นต้น (FAO, 1993)

1.5.2 ดิน (Soil)

“**ดิน**” หมายความว่ารวมถึง หิน กรวด ทราย แร่ธาตุ น้ำ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ ที่เจือปนกับเนื้อดินด้วย (มาตรา 4 พระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551)



“ดิน” ในทางวิชาการด้านทรัพยากรที่ดิน หมายถึง เทหวัตถุธรรมชาติ ซึ่งเกิดขึ้นบนพื้นผิวโลกเป็นวัตถุที่คำนวณการเจริญเติบโต และการทรงตัวของต้นไม้ ประกอบด้วย แร่ธาตุ และอินทรีย์วัตถุต่าง ๆ มีลักษณะชั้นแตกต่างกัน แต่ละชั้นที่อยู่ต่อเนื่องกันจะมีแนวสัมพันธ์ซึ่งกันและกันตามขอบเขตการกำเนิดดินที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระทำร่วมกันของภูมิอากาศ พืชพรรณ วัตถุต้นกำเนิดดิน ระยะเวลา และความต่างระดับของพื้นที่ในบริเวณนั้น (FAO 1974: 39-40)

“ดิน” อินทรีย์วัตถุและอนินทรีย์วัตถุที่ไม่จับตัวแข็งเป็นหินซึ่งปกคลุมพื้นผิวโลก เป็นผลมาจากปัจจัยด้านการกำเนิดและสภาพแวดล้อม ได้แก่ ภูมิอากาศ สิ่งมีชีวิต (พืชและสัตว์) สภาพภูมิประเทศ วัตถุต้นกำเนิดและระยะเวลา ความเหมาะสมต่อการผลิตพืชของดินแตกต่างกัน เนื่องจากจากลักษณะและสมบัติทางกายภาพ เคมีชีวภาพ และสัณฐานวิทยา (คณะกรรมการจัดทำปทานุกรมปฐพีวิทยา, 2551)

1.5.3 การใช้ที่ดิน

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง การจัดการที่ดินตามที่มนุษย์ต้องการ ซึ่งรวมทั้งการใช้ที่ดินในชนบท เขตชานเมือง และเขตอุตสาหกรรม เป็นต้น (FAO, 1993)

“การใช้ที่ดิน” หมายถึง ผลของความพยายามของมนุษย์ ในการดำเนินการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพพื้นที่ของทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของตนเอง (Vink, 1975)

1.5.4 การวางแผนการใช้ที่ดิน

“การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน” หมายความว่า การวางนโยบายและแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของดิน และสอดคล้องกับประเภทของที่ดินที่ได้จำแนกไว้

ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) ได้ให้ความหมายของการวางแผนการใช้ที่ดินว่าเป็นกระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับการแสวงหาการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร เป็นการกำหนดทิศทางการลงทุน แนวทางการพัฒนาเทคโนโลยี เป็นการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงานต่าง ๆ ให้ดำเนินการอยู่ในภาพรวมเดียวกัน และเป็นการเพิ่มศักยภาพทั้งในปัจจุบันและในอนาคตเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ (NRC, 1975 และ ADB , 2012)

1.5.5 “เศรษฐกิจที่ดิน” หมายความว่า ภาวะความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับที่ดินทางด้านเศรษฐกิจ

1.5.6 “เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงสัตว์น้ำ และกิจกรรมอื่นตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

1.5.7 “การชะล้างพังทลายของดิน” หมายความว่า ปรากฏการณ์ซึ่งที่ดินถูกชะล้างกัดเซาะพังทลายด้วยพลังงานที่เกิดจากน้ำ ลม หรือโดยเหตุอื่นใดให้เกิดการเสื่อมโทรม สูญเสียเนื้อดิน หรือความอุดมสมบูรณ์ของดิน

1.5.8 “การอนุรักษ์ดินและน้ำ” หมายความว่า การกระทำใด ๆ ที่มุ่งให้เกิดการระวังป้องกันรักษาดินและที่ดิน ไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม สูญเสีย รวมถึงการรักษา ปรับปรุง ความอุดมสมบูรณ์ของดิน และการรักษาน้ำในดินหรือบนผิวดินให้คงอยู่เพื่อรักษาคุณธรรมชาติให้เหมาะสมในการใช้ประโยชน์ที่ดินในการเกษตรกรรม



1.6 คำสำคัญ

“ดินดี น้ำสมบูรณ์”



บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป



บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน โดยตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอกุเพียง มีเนื้อที่ 86.45 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 54,030 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อดังรูปที่ 2-1

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลบ่อ อำเภอมืองน่าน และตำบลป่าแลวหลวง อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลฝายแก้ว อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลคูพงษ์ อำเภอสันติสุข จังหวัดน่าน

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลผาสิ่ง อำเภอมืองน่าน จังหวัดน่าน

ตำบลเมืองจั่ง มีถนนสายหลัก คือ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1169 ถนนโยธาธิการ นน. 2022 ทางหลวงชนบท นน. 4019 และถนนสปก. 14219 (บ้านใหม่สามัคคี-แปลงเกษตร) (สำนักงานปลัดกระทรวงคมนาคม, 2559)

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน (กรมการปกครอง, 2552) ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านหาดเค็ด	หมู่ที่ 7 บ้านสบยาว
หมู่ที่ 2 บ้านเมืองจั่งใต้	หมู่ที่ 8 บ้านราษฎร์สามัคคี
หมู่ที่ 3 บ้านหาดผาชน	หมู่ที่ 9 บ้านใหม่สามัคคี
หมู่ที่ 4 บ้านเมืองหลวง	หมู่ที่ 10 บ้านเมืองจั่งใหม่พัฒนา
หมู่ที่ 5 บ้านเมืองจั่งเหนือ	หมู่ที่ 11 บ้านมงคลเจริญสุข
หมู่ที่ 6 บ้านจัดสรร	

2.3 ประวัติและเอกลักษณ์

ตำบลเมืองจั่งเป็นตำบลแห่งความมั่นคงทางอาหาร งดงามวัฒนธรรม แหล่งป่าชุมชนต้นน้ำ ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีประเพณีการทำบุญตามพระพุทธศาสนาในเดือนต่างๆ ที่สืบสานต่อเนื่องกันมา มีความเป็นอยู่แบบเครือญาติ ผูกพันและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ให้ความเคารพนับถือพระสงฆ์ ผู้อาวุโสและผู้นำชุมชน และจะถือตามประเพณี แม้ประชาชนเริ่มรับวัฒนธรรมใหม่เข้ามาภายในตำบล แต่ยังคงอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ซึ่งเกี่ยวกับชีวิตของคนไทย เช่น ประเพณีการแต่งงาน ประเพณีการบวช ฯลฯ ด้านศิลปะในรูปแบบของชาวไทยล้านนาทั่วไป เช่น การฟ้อนเอื้อง การฟ้อนเล็บ ด้านวัฒนธรรมการกินอยู่จะกินข้าวเหนียวเป็นหลัก รับประทานอาหารพื้นเมืองโดยการปลูกผักกินเอง เลี้ยงสัตว์ไว้บริโภค การแต่งกายด้วยผ้าพื้นเมือง และด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นไว้โดยได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาทุกโรงเรียน ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจั่ง ได้ส่งเสริมการอนุรักษ์และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น



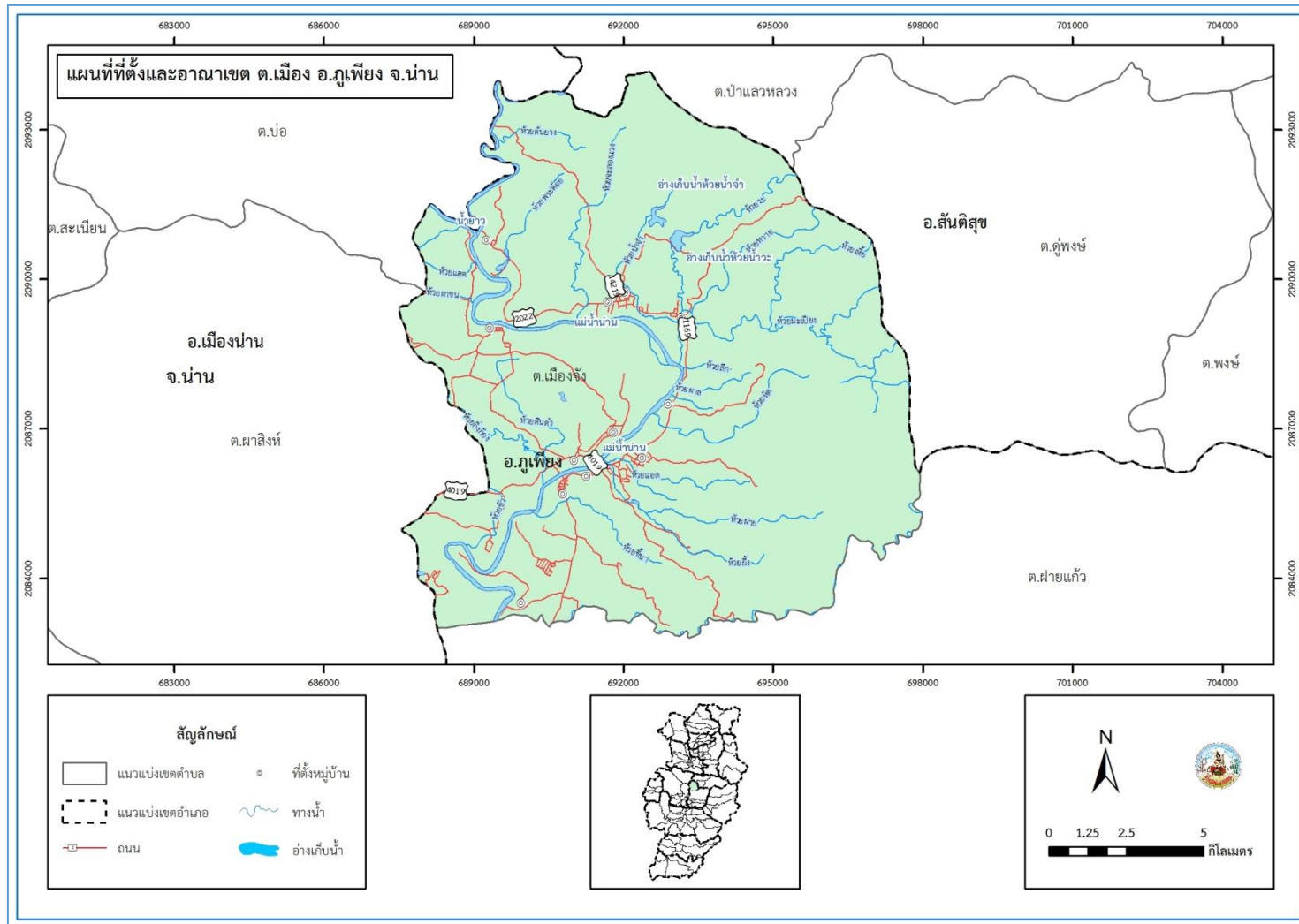
อาชีพหลัก ได้แก่ ทำนา ทำสวน ทำไร่ และอาชีพเสริม ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ มีการรวมกลุ่มของเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มหัตถศิลป์ ถิ่นเมืองจั่ง กลุ่มทำการเกษตรชีวภาพ กลุ่มจักสาน กลุ่มไม้กวาด กลุ่มทำปุ๋ยหมักชีวภาพ กลุ่มเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ กลุ่มเลี้ยงโค กลุ่มเลี้ยงหม่อนไหม กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มทอผ้าพื้นเมือง กลุ่มทำดอกไม้จันทน์ กลุ่มคัดแยกขยะรีไซเคิล และกลุ่มเพาะเห็ด (องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจั่ง, 2563)

2.4 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศมีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบถึงพื้นที่สูงชันมาก โดยส่วนใหญ่มีระดับความลาดชัน 20-35 % เป็นเนินเขา ตำบลเมืองจั่งมีความสูงจากระดับทะเลปานกลาง 193-479 เมตร ด้านทิศตะวันออกกับทิศเหนือของชุมชนเป็นภูเขาสูงอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าแม่ น้ำ น่าน ฝั่งตะวันออกตอนใต้ มีที่ราบลุ่มแม่น้ำน่านบริเวณตอนกลางซึ่งเป็นที่ตั้งของชุมชน และทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีแม่น้ำยาวไหลไปบรรจบกับแม่น้ำน่านซึ่งไหลผ่านทางตอนกลางของตำบลเมืองจั่งไปทางทิศใต้ และมีลำห้วยสายต่างๆ จำนวนมาก (รูปที่ 2-2 และรูปที่ 2-3)



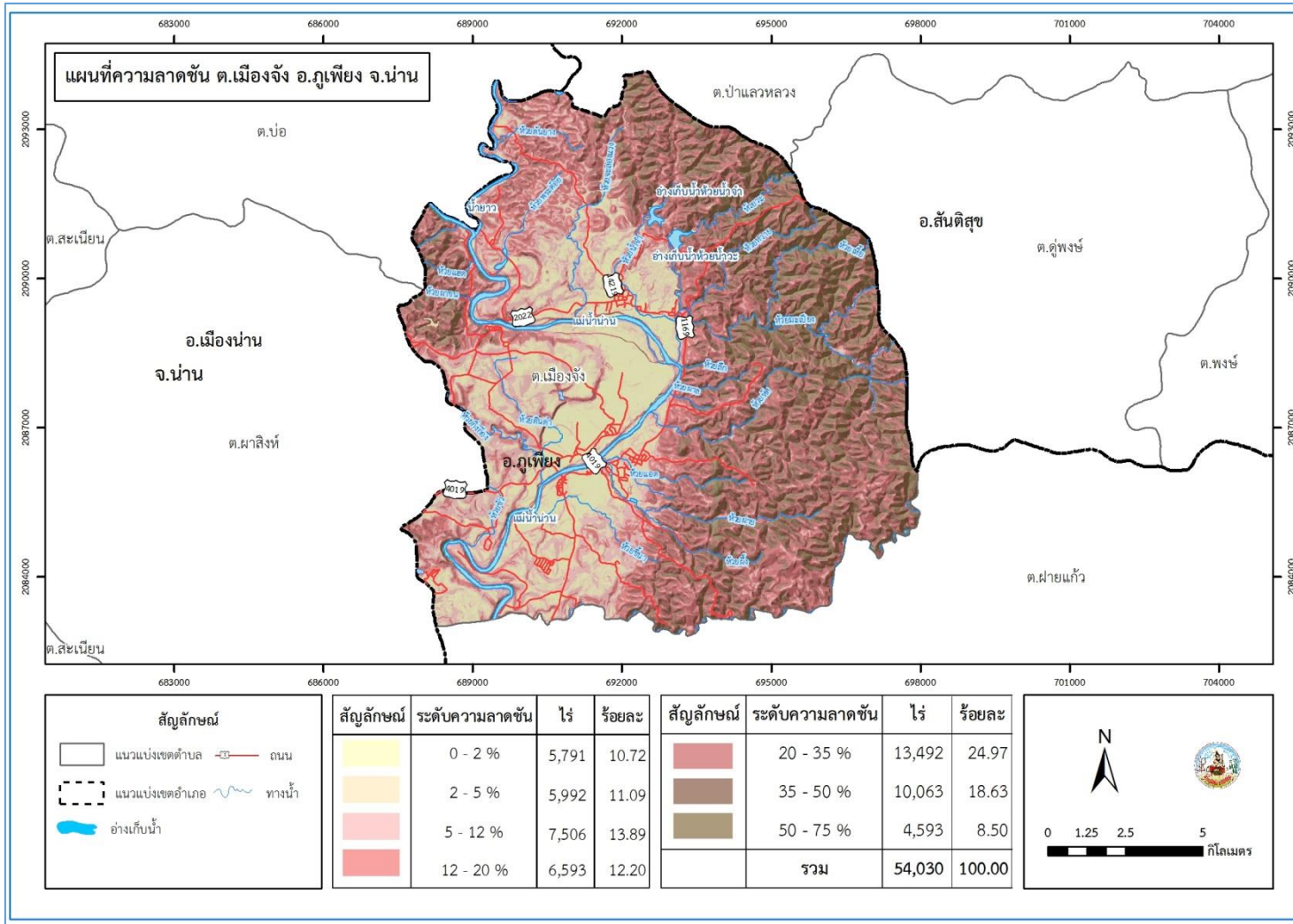
แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



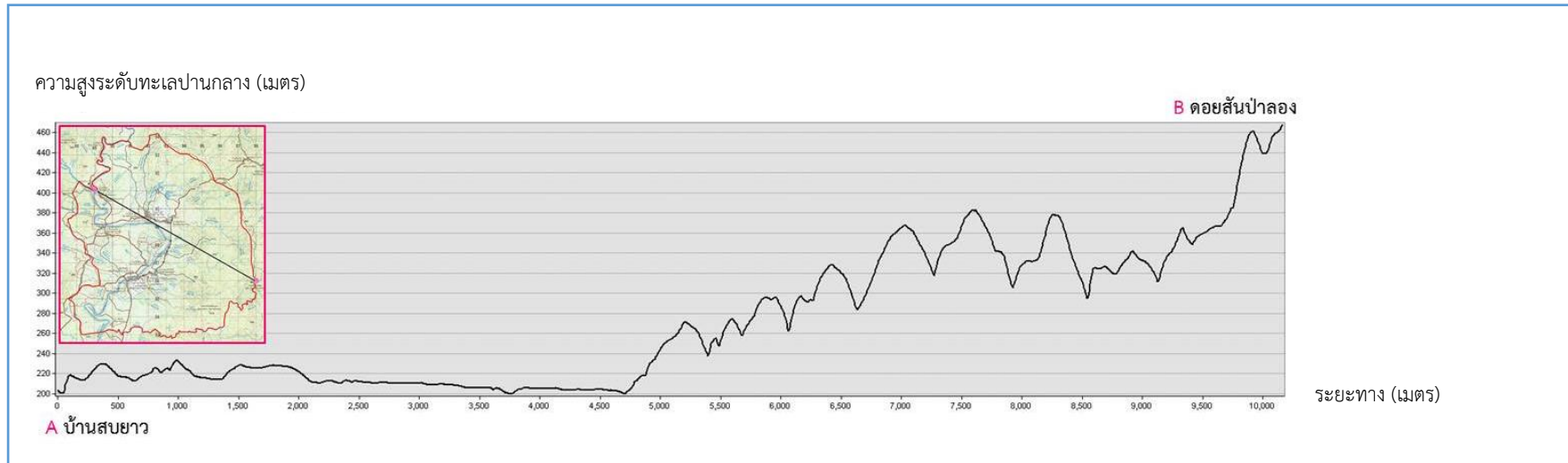
รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 2-2 ความลาดชัน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 2-3 ภูมิประเทศ ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



2.5 สภาพภูมิอากาศ

สภาพภูมิอากาศจังหวัดน่าน มีรายละเอียดดังนี้

2.5.1 สภาพอากาศทั่วไป

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดน่าน มีความแตกต่างกันของฤดูกาล โดยอากาศจะร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน และหนาวเย็นในฤดูหนาว โดยได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ พัดพาเอาความชื้นขึ้นมาสู่ภูมิภาค ทำให้มีฝนตกชุก และจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ พัดพาเอาความหนาวเย็นมาสู่ภูมิภาค และจะได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้มีสภาพอากาศร้อน

2.5.2 ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดน่าน พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงต้นเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤษภาคมถึงปลายเดือนกันยายน ซึ่งเป็นระยะที่ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเข้าสู่ประเทศไทย อากาศจะชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกันยายนถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้งแล้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุด คือ เดือนมกราคม

2.5.3 อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดน่านอยู่ทางภาคเหนือตอนบน พื้นที่ส่วนใหญ่มีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 26.2 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.3 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศร้อนที่สุดในเดือนเมษายน ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 20.8 องศาเซลเซียส

2.5.4 ฝน

บริเวณจังหวัดน่าน มีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,264.1 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 120 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด คือ เดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 282.7 มิลลิเมตร และฝนตกประมาณ 22 วัน จากเส้นชั้นน้ำฝน (รูปที่ 2-4) พบว่า ตำบลเมืองจั่งมีฝนอยู่ในช่วง 1,250-1,350 มิลลิเมตร (กรมอุตุนิยมวิทยา, 2562)

2.5.5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (ปี 2532-2561) ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาน่าน (ตารางที่ 2-1) ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝน (รูปที่ 2-5) ได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนมีนาคมถึงต้นเดือนพฤศจิกายน



ช่วงที่มีน้ำมากพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้จะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจจะเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ จะเริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนมีนาคม

ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีอุตุนิยมวิทยาน่าน จังหวัดน่าน ปี 2532-2561

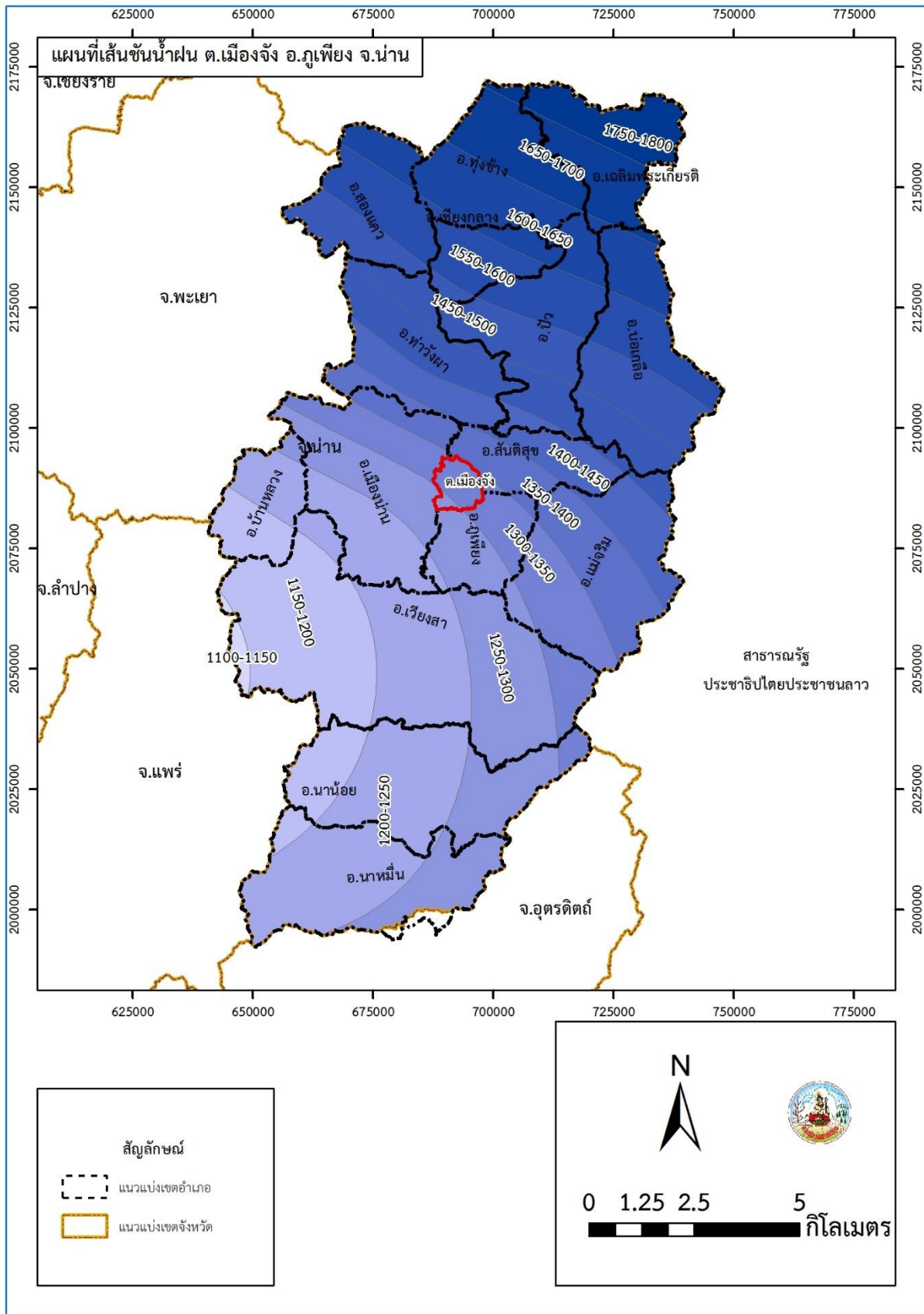
เดือน	อุณหภูมิ (°ซ)			ความชื้นสัมพัทธ์ (เปอร์เซ็นต์)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	การระเหยและการคายน้ำอ้างอิง (มม.)	Eff.R(mm) ปริมาณฝนใช้การ (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	14.9	30.8	21.8	76.0	15.0	2.1	43.7	14.6
ก.พ.	16.1	33.5	23.8	69.0	9.4	1.6	44.5	9.3
มี.ค.	19.4	36.2	27.0	65.0	39.7	4.4	58.3	37.2
เม.ย.	22.6	37.0	29.1	68.0	96.6	8.8	65.4	81.7
พ.ค.	23.9	35.4	28.9	75.0	175.4	15.2	71.3	126.2
มิ.ย.	24.4	33.9	28.6	78.0	129.5	15.7	69.0	102.7
ก.ค.	24.1	32.6	27.8	82.0	217.3	19.5	70.4	141.7
ส.ค.	23.9	32.2	27.4	84.0	282.7	22.2	67.9	153.3
ก.ย.	23.6	32.9	27.4	84.0	207.3	17.2	62.4	138.5
ต.ค.	22.3	32.8	26.7	81.0	61.4	9.5	58.6	55.4
พ.ย.	19.0	31.8	24.4	79.0	16.8	2.9	49.5	16.3
ธ.ค.	15.5	30.1	21.7	78.0	13.0	1.3	44.6	12.7
เฉลี่ย	20.8	33.3	26.2	76.6	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,264.1	120.4	705.6	889.6

หมายเหตุ: * จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

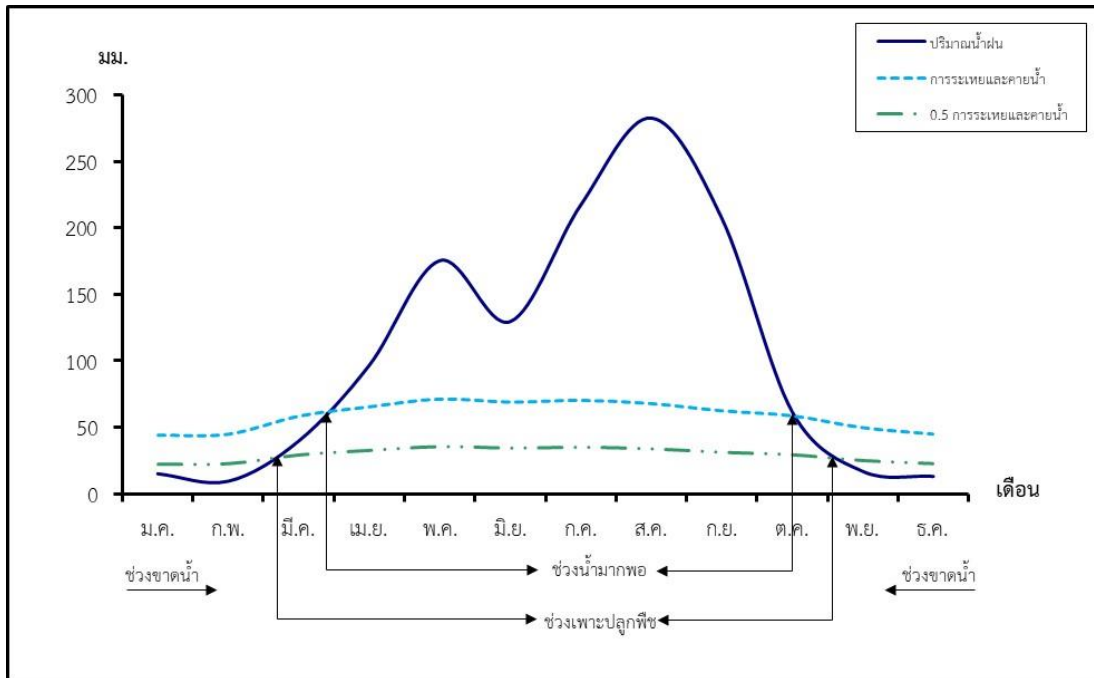
ที่มา: กรมอุตุนิยมวิทยา (2562)



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 2-4 เส้นชั้นน้ำฝน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 2-5 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดน่าน

2.6 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561) ประกอบด้วย ประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

- 1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,482 ไร่ หรือร้อยละ 2.74 ของพื้นที่ตำบล
- 2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 33,652 ไร่ หรือร้อยละ 62.30 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้
 - 2.1) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 2,447 ไร่ หรือร้อยละ 4.53 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว
 - 2.2) พืชไร่ มีเนื้อที่ 6,438 ไร่ หรือร้อยละ 11.92 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่ร้าง มันสำปะหลัง และข้าวโพด
 - 2.3) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 6,810 ไร่ หรือร้อยละ 12.60 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และสัก
 - 2.4) ไม้ผล มีเนื้อที่ 15,732 ไร่ หรือร้อยละ 29.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม ไม้ผลผสม ส้ม ลิ้นจี่ มะม่วง กล้วย มะขาม และลำไย
 - 2.5) ไร่มุมนเวียน มีเนื้อที่ 2,225 ไร่ หรือร้อยละ 4.12 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไร่มุมนเวียนร้าง และข้าวโพด (ไร่มุมนเวียน)
- 3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 17,573 ไร่ หรือร้อยละ 32.50 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู และป่าผลัดใบสมบูรณ์
- 4) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 245 ไร่ หรือร้อยละ 0.46 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย ทุ่งหญ้าธรรมชาติ ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม และบ่อดิน
- 5) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,078 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำในไร่นา และคลองชลประทาน (ตารางที่ 2-2 และรูปที่ 2-6)



ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,482	2.74
A	พื้นที่เกษตรกรรม	33,652	62.30
A1	พื้นที่นา	2,447	4.53
A101	นาข้าว	2,447	4.53
A2	พืชไร่	6,438	11.92
A200	ไร่ร้าง	752	1.39
A202	ข้าวโพด	5,613	10.39
A204	มันสำปะหลัง	73	0.14
A3	ไม้ยืนต้น	6,810	12.60
A302	ยางพารา	3,923	7.26
A303	ปาล์มน้ำมัน	21	0.04
A305	สัก	2,866	5.30
A4	ไม้ผล	15,732	29.13
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	19	0.04
A401	ไม้ผลผสม	5,660	10.48
A402	ส้ม	14	0.03
A406	ลิ้นจี่	5,073	9.39
A407	มะม่วง	2,103	3.89
A411	กล้วย	18	0.03
A412	มะขาม	10	0.02
A413	ลำไย	2,835	5.25
A6	ไร่มุมนเวียน	2,225	4.12
A600	ไร่มุมนเวียนร้าง	1,139	2.11
A602	ข้าวโพด(ไร่มุมนเวียน)	1,086	2.01
F	พื้นที่ป่าไม้	17,573	32.50
หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ ไร่	หน่วยแผนที่
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	1,768	3.27
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	15,805	29.23
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	245	0.46
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	22	0.04
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	16	0.03
M201	พื้นที่ลุ่ม	36	0.07
M304	บ่อดิน	171	0.32



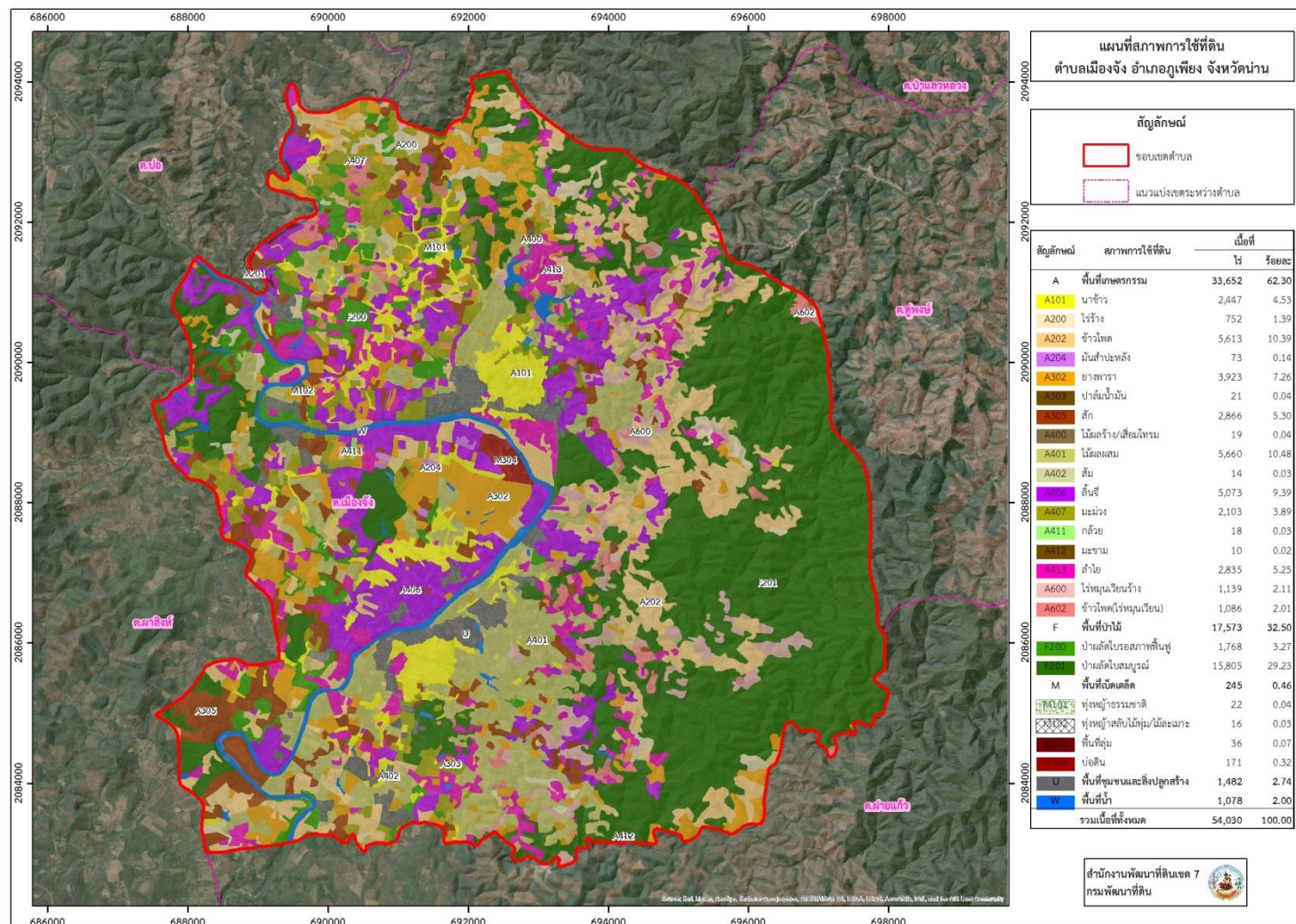
แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

W	พื้นที่	1,078	2.00
	รวมเนื้อที่ทั้งหมด	54,030	100.00

ที่มา: กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2561)



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 6 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



2.7 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.7.1 สภาพสังคมโดยทั่วไป

1) ประชากร

ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน มีประชากรรวมทั้งสิ้นจำนวน 5,854 คน แยกเป็น ชาย 2,914 คน หญิง 2,940 คน ความหนาแน่นประชากรต่อพื้นที่ 69 คน / ตารางกิโลเมตร จำนวนครัวเรือน ทั้งสิ้น 2,165 ครัวเรือน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	ชาย	หญิง	รวม	ครัวเรือน
1	บ้านหาดเค็ด	313	322	635	212
2	บ้านเมืองจั่งใต้	252	271	523	223
3	บ้านหาดผาขน	255	266	521	192
4	บ้านเมืองหลวง	282	273	555	196
5	บ้านเมืองจั่งเหนือ	243	255	498	186
6	บ้านจัดสรร	141	156	297	100
7	บ้านสบยาว	218	204	422	129
8	บ้านราษฎร์สามัคคี	393	392	785	276
9	บ้านใหม่สามัคคี	343	337	680	235
10	บ้านเมืองจั่งใหม่พัฒนา	358	340	698	291
11	บ้านมงคลเจริญสุข	116	124	240	125
รวมทั้งสิ้น		2,914	2,940	5,854	2,165

ที่มา : สำนักทะเบียนอำเภอกุเพียง ข้อมูล ณ เดือน เมษายน พ.ศ.2562

2) ช่วงอายุและจำนวนประชากร

ตารางแสดงโครงสร้างตามช่วงอายุและเพศของประชากรตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

อายุ	ชาย	หญิง	รวม	อายุ	ชาย	หญิง	รวม
น้อยกว่า 1 ปี	23	15	38	1 ปี	22	26	48



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

2 ปี	22	19	41	3 ปี	19	16	35
4 ปี	25	28	53	5 ปี	25	29	54
6 ปี	37	19	56	7 ปี	29	16	45
8 ปี	21	22	43	9 ปี	23	32	55
10 ปี	29	27	56	11 ปี	24	30	54
10 ปี	29	27	56	11 ปี	24	30	54
12 ปี	22	26	48	13 ปี	24	19	43
14 ปี	29	25	54	15 ปี	22	16	38
16 ปี	22	34	56	17 ปี	25	19	44
18 ปี	28	22	50	19 ปี	26	21	47
20 ปี	40	50	90	21 ปี	48	37	85
22 ปี	41	40	81	23 ปี	34	35	69
24 ปี	34	41	75	25 ปี	41	40	81
26 ปี	27	41	68	27 ปี	44	43	87
28 ปี	33	40	73	29 ปี	26	36	62
30 ปี	31	39	70	31 ปี	45	34	79
32 ปี	43	30	73	33 ปี	38	28	66
34 ปี	39	36	75	35 ปี	46	37	83
36 ปี	44	46	90	37 ปี	51	46	97
38 ปี	44	34	78	39 ปี	31	50	81
40 ปี	49	40	89	41 ปี	53	44	97
42 ปี	49	43	92	43 ปี	37	44	81
44 ปี	39	37	76	45 ปี	34	45	79
46 ปี	49	41	90	47 ปี	45	49	94
48 ปี	32	43	75	49 ปี	43	58	101
อายุ	ชาย	หญิง	รวม	อายุ	ชาย	หญิง	รวม
50 ปี	59	65	124	51 ปี	39	54	93
52 ปี	69	61	130	53 ปี	71	71	142
54 ปี	72	73	145	55 ปี	66	67	133
56 ปี	59	59	118	57 ปี	47	47	94
58 ปี	53	50	103	59 ปี	52	53	105
60 ปี	40	44	84	61 ปี	53	55	108
62 ปี	44	48	92	63 ปี	37	42	79



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

64 ปี	38	34	72	65 ปี	40	47	87
66 ปี	36	38	74	67 ปี	40	31	71
68 ปี	27	43	70	69 ปี	27	25	52
70 ปี	20	19	39	71 ปี	19	16	35
72 ปี	24	19	43	73 ปี	23	16	39
74 ปี	23	17	40	75 ปี	16	13	29
76 ปี	13	22	35	77 ปี	12	14	26
78 ปี	12	18	30	79 ปี	11	11	22
80 ปี	12	11	23	81 ปี	8	8	16
82 ปี	4	8	12	83 ปี	6	5	11
84 ปี	5	6	11	85 ปี	3	9	12
86 ปี	7	6	13	87 ปี	5	4	9
88 ปี	4	5	9	89 ปี	4	3	7
90 ปี	2	1	3	91 ปี	3	1	4
92 ปี	1	0	1	93 ปี	0	3	3
94 ปี	0	1	1	95 ปี	0	0	0
96 ปี	0	0	0	97 ปี	3	1	4
98 ปี	0	0	0	99 ปี	0	0	0
100 ปี	0	0	0	มากกว่า 100 ปี	0	0	0

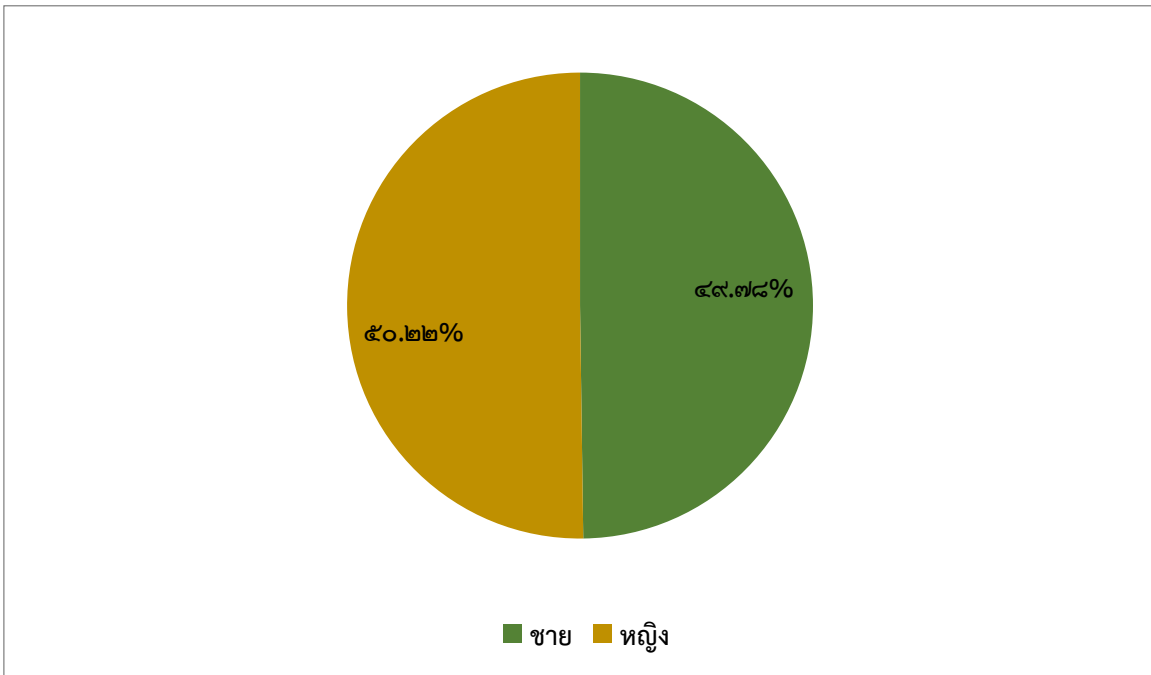
ที่มา : ระบบสถิติทางการทะเบียน กรมการปกครอง ข้อมูล ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2561

http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php

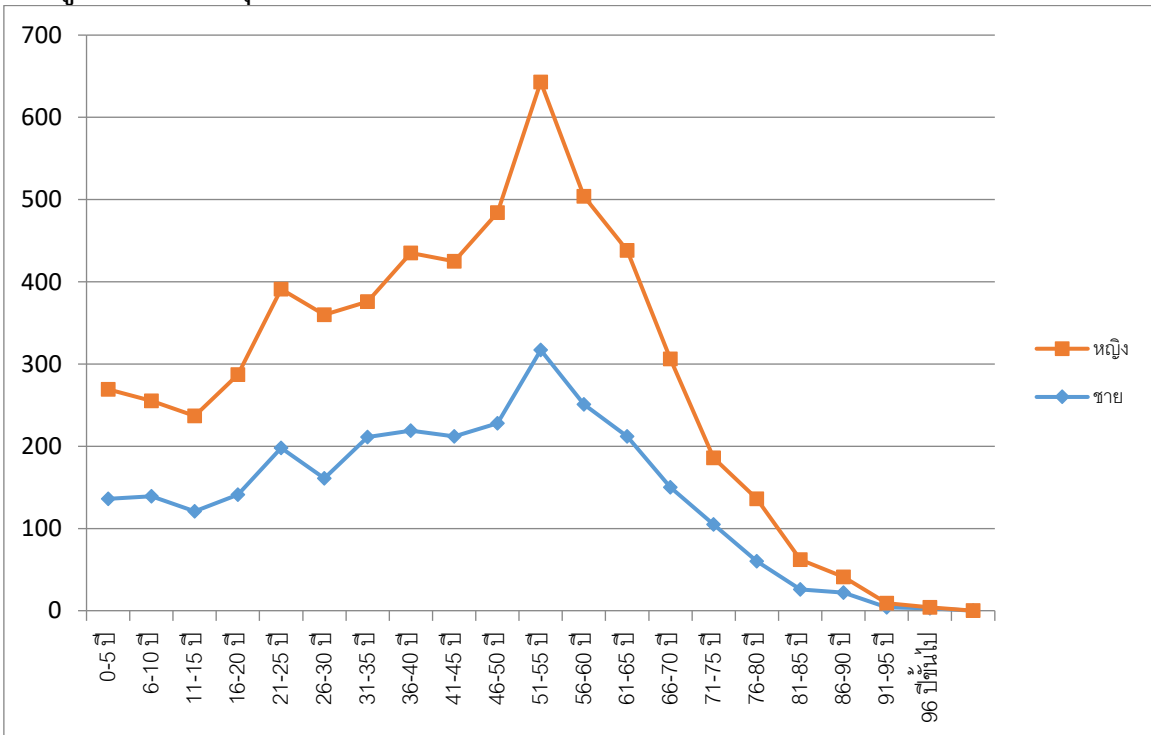
แผนภูมิแสดงช่วงอายุของประชากรตำบลเมืองจั้ง



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจัง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน



แผนภูมิแสดงช่วงอายุของประชากรตำบลเมืองจัง





3) การศึกษา

ตำบลเมืองจั่งมีสถานศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาในพื้นที่จำนวน 3 แห่ง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 2 แห่ง ดังนี้

1. โรงเรียนศรีนครน่าน
2. โรงเรียนบ้านหาดเค็ด
3. โรงเรียนบ้านเมืองจั่ง
4. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจั่ง
 - บ้านเมืองจั่งเหนือ หมู่ 5
 - บ้านใหม่สามัคคี หมู่ 9

4) สาธารณสุข

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล มีสถานบริการสาธารณสุขประจำตำบล 2 แห่ง ดังนี้

1. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเมืองจั่ง (หาดเค็ด) หมู่ 1
2. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านเมืองจั่ง หมู่ 5

5) การสังคมสงเคราะห์

องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจั่งได้ดำเนินการดำเนินงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ การดำเนินกิจกรรมด้านการพัฒนาศักยภาพผู้พิการและผู้สูงอายุในชุมชน สามารถแยกประเภทผู้ได้รับการจัดสวัสดิการทางสังคมได้ดังนี้

6) การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งใช้เส้นทางบกโดยใช้ถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1169 สาย น่าน - สันติสุข (ผ่านบริเวณ หมู่ 2 หมู่ 4 หมู่ 5 หมู่ 8 หมู่ 10) ทางหลวงชนบทหมายเลข นน. 2002 สายบ้านเมืองหลวง - สบยาว (ผ่านหมู่ 1 หมู่ 7 หมู่ 9) และทางหลวงชนบทหมายเลข นน. 2022 สาย กอร้อย อสจ.- เมืองจั่ง (ผ่านหมู่ 3 หมู่ 6 หมู่ 11) ซึ่งทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1169 เป็นถนนสายหลักที่เชื่อมโยงระหว่างตำบลและอำเภอ ลักษณะทางโค้งและทางเลี้ยวมีบ้านเรือนของประชาชนสร้างติดกับเขตทาง โดยส่วนใหญ่ประชาชนจะใช้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ส่วนตัวในการสัญจร ส่วนการคมนาคมภายในตำบลจะมีถนนลาดยางและถนนคอนกรีตเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน

7) การไฟฟ้า

- ไฟฟ้าครัวเรือนจากสำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดน่านเข้าถึงทุกหมู่บ้าน จำนวน 2,165 ครัวเรือน แต่ในพื้นที่ทำการเกษตรบางพื้นที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้

- ไฟฟ้าสาธารณะ

8) การประปา

- มีครัวเรือนที่ใช้น้ำประปา จำนวน 2,165 ครัวเรือน
- ระบบประปาหมู่บ้าน จำนวน 8 แห่ง

9) โทรศัพท์



- มีการให้บริการทั้งโทรศัพท์ประจำที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ภายใต้การให้บริการของบริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน)

- มีการให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่มีเครือข่ายครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมด โดยผู้ให้บริการ ได้แก่ บริษัทแอดวานซ์ อินโฟร์ เซอร์วิส จำกัด (มหาชน) บริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) บริษัท กสท โทรคมนาคม จำกัด (มหาชน) และบริษัททรูมูฟ จำกัด

10) ไปรษณีย์หรือการสื่อสารหรือการขนส่ง และวัสดุครุภัณฑ์

ตำบลเมืองจั่งมีที่ทำการรับฝากไปรษณีย์ย่อยระดับตำบล จำนวน 1 แห่ง ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ 5 ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง

2.7.2 ระบบเศรษฐกิจ

1) การเกษตร

ตารางแสดงข้อมูลการประกอบกิจกรรมการเกษตรตำบลเมืองจั่ง

รายการ	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
ข้าวนาปี	472	1,677.30	1,676.80
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	665	12,490.18	12,481.07
มันสำปะหลัง	39	199.61	199.61
ปาล์มน้ำมัน	3	16	16
ยางพารา	262	2,673.41	1,791.10

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกุเพียง

ตารางแสดงข้อมูลการประกอบกิจกรรมการเกษตรตำบลเมืองจั่ง จำแนกตามหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	มะม่วง			ลำไย			ลิ้นจี่		
	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ครัวเรือน	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)
หมู่ 1	68	479.28	473.28	27	69.00	69.00	15	49.25	49.25
หมู่ 2	9	34.25	34.25	8	31.00	31.00	4	6.50	6.50
หมู่ 3	60	356.53	353.53	27	93.68	93.68	9	23.07	23.07
หมู่ 4	68	464.70	458.70	18	66.00	66.00	54	211.84	208.84

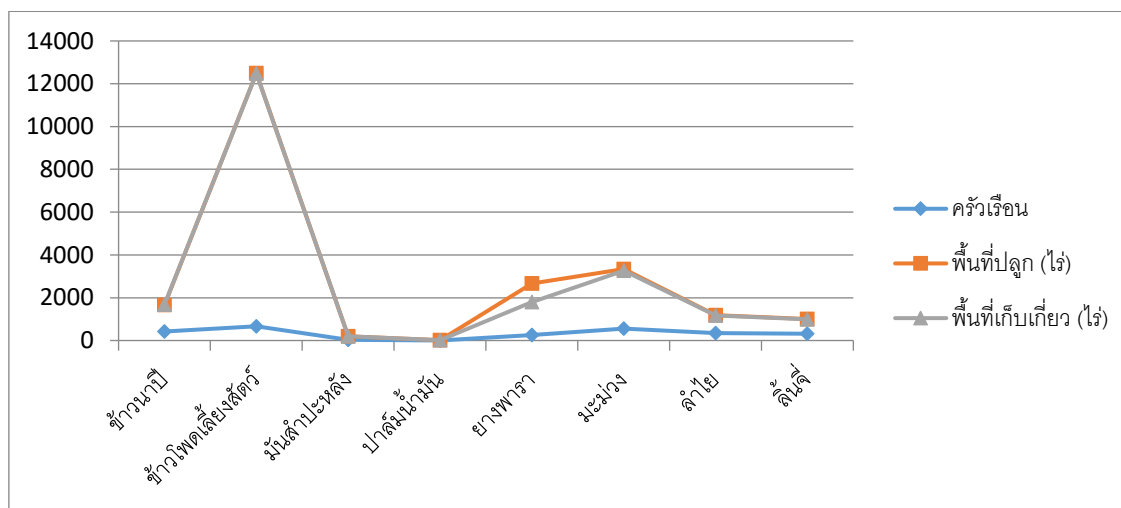


แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

หมู่ 5	56	282.71	282.46	27	60.33	59.58	49	142.53	142.53
หมู่ 6	19	75.05	69.34	18	56.00	50.75	40	111.34	105.34
หมู่ 7	35	301.89	293.89	25	91.50	91.50	5	15.00	15.00
หมู่ 8	44	169.24	169.24	57	158.38	158.38	52	146.30	146.30
หมู่ 9	51	436.43	396.93	14	42.75	42.75	4	15.00	15.00
หมู่ 10	78	480.71	480.71	68	333.96	331.71	43	136.19	136.19
หมู่ 11	70	252.83	252.83	64	180.24	180.24	48	144.86	144.86
รวม	558	3,333.6	3,265.16	353	1,182.84	1,174.59	323	1,001.88	992.88

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอกุเพียง

แผนภูมิแสดงข้อมูลการประกอบกิจกรรมการเกษตร จำแนกตามประเภทพืช



2) การประมง

ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากรที่ประกอบอาชีพด้านการประมง

อาชีพหลักด้านการประมง(N = 3,457)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประมง	5	0.14
อาชีพเสริมด้านการประมง(N = 3,440)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประมง	5	0.15

ที่มา : โครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านข้อมูลแบบมีส่วนร่วม อบต.เมืองจั่ง (TCNAP)

3) การปศุสัตว์

อาชีพของประชาชนที่ทำด้านการปศุสัตว์ในตำบลเมืองจั่ง เช่น เลี้ยงไหม สุนัข ไก่ และโค เป็นต้น



ตารางแสดงจำนวนและร้อยละของประชากรที่ประกอบอาชีพด้านการปศุสัตว์

อาชีพหลักด้านการปศุสัตว์(N = 3,457)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เลี้ยงสัตว์	51	1.48
อาชีพเสริมด้านการปศุสัตว์ (N = 3,440)	จำนวนคน	ร้อยละ
เลี้ยงสัตว์	192	5.58

ที่มา : โครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านข้อมูลแบบมีส่วนร่วม อบต.เมืองจั่ง (TCNAP)

4) การบริการ

- | | |
|----------------------------|-------------------------------------|
| - ปั่นน้ำมัน 1 แห่ง | - โรงสีข้าว 6 แห่ง |
| - ร้านค้าปลีก 50 แห่ง | - ร้านซ่อมยานยนต์ 7 แห่ง |
| - ร้านเสริมสวย 2 แห่ง | - ร้านตัดเย็บ 3 แห่ง |
| - ร้านอาหาร 13 แห่ง | - ปั่นหยอดเหรียญ 9 ตู้ |
| - เสาโทรศัพท์มือถือ 6 แห่ง | - ร้านซ่อมเครื่องมือการเกษตร 1 แห่ง |
| - ปั่นหลอด 3 ตู้ | - ร้านจำหน่ายปุ๋ยเคมี 2 แห่ง |

5) การท่องเที่ยว

1. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การอนุรักษ์ป่าชุมชนการอนุรักษ์ปลาบ้านหาดผาขน หมู่ 3 บ้านเมืองจั่งเหนือ หมู่ 5 และบ้านสบยาว หมู่ 7 นอกจากนี้ในช่วงระหว่างเดือนมกราคม – เดือนพฤษภาคม ของทุกปี บ้านหาดผาขนและบ้านสบยาวยังมีกิจกรรมล่องแพไม้ไผ่ ชมวิถีชีวิตของชุมชนที่เรียบง่ายและชมทิวทัศน์แม่น้ำน่าน

2. แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา ได้แก่ พระพุทธรูปองค์ใหญ่ที่สุดในจังหวัดน่านที่ศูนย์ปฏิบัติธรรมม่อนแสงดาวบ้านเมืองหลวง หมู่ 4 และในวันสงกรานต์ของทุกปีจะมีประเพณีสรงน้ำพระพุทธรูปองค์ใหญ่ เพื่อเกิดสิริมงคลแก่ตนเองและครอบครัว

3. แหล่งท่องเที่ยวและเรียนรู้ระบบเกษตรกรรมยั่งยืน ได้แก่ ศูนย์การเรียนรู้ใจโก้ หมู่ 8 ศูนย์การเรียนรู้แสงเทียน และศูนย์รวบรวมและเพิ่มคุณภาพผลผลิตทางการเกษตร หมู่ 9 เป็นต้น

6) อุตสาหกรรม

ลำดับที่	ชื่อโรงงาน	สถานที่ตั้ง / โทรศัพท์	ผู้ประกอบการ	ประกอบกิจการ
1	สถานีปั๊มไบยาเมืองจั่ง ประเภทโรงงาน 1 ISIC 1200 TSIC 12001	หมู่ 2 ตำบลเมือง จั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัด น่าน 55000	นายนิธิ สูง สว่าง	ปั๊มไบยาสูบ
2	ห้างหุ้นส่วนจำกัด ชินก วงน่าน ประเภทโรงงาน	หมู่ 11 ตำบลเมือง จั่ง อำเภอกุเพียง	ห้างหุ้นส่วน จำกัด	ทำมันเส้น



	9(6)	จังหวัด	ชินกวางน่าน	
	ISIC 1062 TSIC 10621	น่าน 55000		
3	ชนารธรเฟอร์นิเจอร์	เลขที่ 9 หมู่ 11	นางสาวชโลธร	แปรรูปไม้เพื่อทำวงกบ
	ประเภทโรงงาน	ตำบลเมืองจันท์	นาสมवास	บานประตู บาน
	34(1),34(2),36(1),37	อำเภอกุเวียง		หน้าต่าง เครื่องใช้
	ISIC 1610 TSIC 16101	จังหวัด		เครื่องเรือน และเครื่อง
		น่าน 55000		ตกแต่งภายในอาคาร
				จากไม้สัก
4	(ไม่มีชื่อ)	โฉนดที่ดินเลขที่	นายวีระ	แปรรูปไม้เพื่อทำ
	ประเภทโรงงาน 37	10640 หมู่ 10	จันทรังษี	ประตู,หน้าต่าง และ
	ISIC 3100 TSIC 31001	ตำบลเมืองจันท์		เครื่องเรือน จากไม้
		อำเภอกุเวียง		
		จังหวัด		
		น่าน 55000		

ที่มา : กรมโรงงานอุตสาหกรรม <http://userdb.diw.go.th/results1.asp>

7) การพาณิชย์และกลุ่มอาชีพ

ตารางแสดงข้อมูลกลุ่มอาชีพในตำบลเมืองจันท์

กลุ่ม/เครือข่าย	หมู่
กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	1-11
กลุ่มกองทุนแม่ของแผ่นดิน	2 / 3
กลุ่มผู้ใช้น้ำ (ระบบกัลกน้ำ)	1 / 5
กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร (ระบบพลังงานแสงอาทิตย์)	1
กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตรอ่างห้วยน้ำจำ	1
กลุ่มกองทุนปุ๋ย/เมล็ดพันธุ์พืช	2 / 4 / 5 / 6 / 10
กลุ่มผู้เลี้ยงวัว	2 / 3 / 7 / 10 / 11
กลุ่มกองทุนมิยาซาวา	2
กลุ่มตลาดประชารัฐ	2
กลุ่มน้ำดื่ม	2 / 11
กลุ่มเลี้ยงไก่	3
กลุ่มโฮมสเตย์	3 / 7
กลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	3
กลุ่มทอผ้า	4
กลุ่มปุ๋ยและเมล็ดพันธุ์	4
กลุ่มผู้ใช้น้ำอ่างน้ำหะ	4
กลุ่มจักสาน	5 / 7



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

กลุ่มผู้ใช้น้ำชลประทาน	5 / 6
กลุ่มผลิตดอกไม้จันทน์	5
กลุ่มผู้เลี้ยงหมูตำบลเมืองจั่ง	5
กลุ่มโรงเรียนชานาตำบลเมืองจั่ง	5
กลุ่มผู้ใช้น้ำเพื่อการเกษตร	6 / 7 / 8
กลุ่มยางพาราตำบลเมืองจั่ง	6
กลุ่มการท่องเที่ยวโดยชุมชนสบบยาว	7
กลุ่มมะม่วงหิมพานต์	7
กลุ่มผู้ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม	7 / 9
กลุ่มเกษตรอินทรีย์	8
กลุ่ม/เครือข่าย	หมู่
กลุ่มสัมมาชีพ	11
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำขนมและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	5
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่ญิงตำบลเมืองจั่ง	8
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตผักปลอดสารพิษบ้านใหม่สามัคคี	9
กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรและอาหารปลอดภัยบ้านมงคลเจริญสุข	11

ที่มา : โครงการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (RECAP)

ตารางแสดงข้อมูลกลุ่มและองค์กรทางสังคมในตำบลเมืองจั่ง

กลุ่ม/เครือข่าย	หมู่
กลุ่มแม่บ้าน	1-11
กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน	1-11
กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน	1-11
กลุ่ม อสม.	1-11
กลุ่มกองทุน กขคจ.	1-11
กลุ่มผู้สูงอายุ	1-11
กลุ่มตำรวจบ้าน	1-11
กลุ่ม อพป.	1 / 3
กลุ่ม อปพร.	1-11
กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชน	1 / 3-11
กลุ่มกองทุนแม่ของแผ่นดิน	2 / 3
กลุ่มผู้ใช้น้ำประปา	1 / 4 / 7 / 8 / 10 / 11
กลุ่มคัดแยกขยะ /กลุ่มขยะบุญ (ผู้สูงอายุ)	1 / 4 / 11
กลุ่มเยาวชน	1-11
กลุ่มดนตรีไทย	3



กลุ่มอนุรักษ์ปลา	3
กลุ่มแข่งเรือซ่อฟ้า ชยางกูร	3
กลุ่มอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืช	5
กลุ่มแพทย์แผนไทย	5
กลุ่มปิดทองหลังพระ	7
กลุ่ม/เครือข่าย	หมู่
กลุ่มนาแลกป่า	7
กลุ่มครัวเรือนต้นแบบการผลิตอาหารปลอดภัย	11

ที่มา : โครงการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบเร่งด่วน (RECAP)

8) แรงงาน

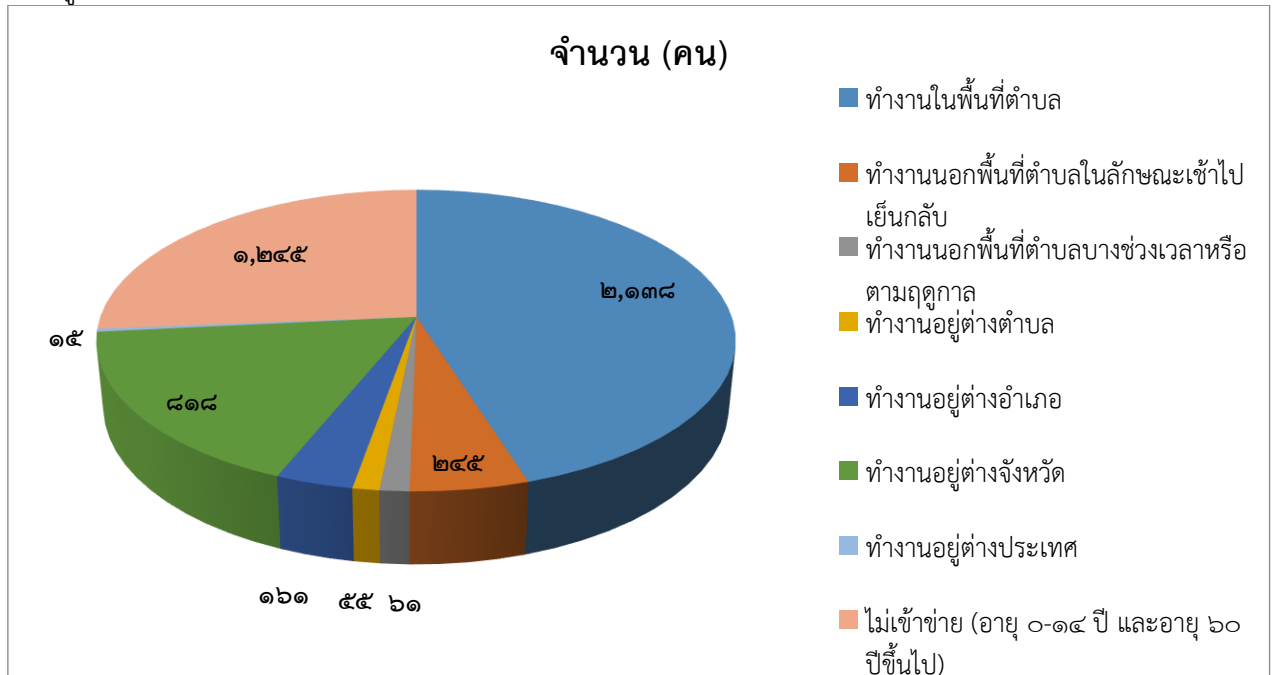
จากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานพบว่า ประชากรตำบลเมืองจั่งที่มีอายุระหว่าง 15-59 ปี อยู่ในวัยแรงงานร้อยละ 69.35 ของประชากรในตำบล ตารางแสดงพื้นที่การทำงานของประชากรตำบลเมืองจั่ง

พื้นที่การทำงาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ(%)
ทำงานในพื้นที่ตำบล	2,138	44.19
ทำงานนอกพื้นที่ตำบลในลักษณะเข้าไปเย็นกลับ	345	7.13
ทำงานนอกพื้นที่ตำบลบางช่วงเวลาหรือตามฤดูกาล	61	1.26
ทำงานอยู่ต่างตำบล	55	1.14
ทำงานอยู่ต่างอำเภอ	161	3.33
ทำงานอยู่ต่างจังหวัด	818	16.91
ทำงานอยู่ต่างประเทศ	15	0.31
ไม่เข้าข่าย (อายุ 0-14 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป)	1,245	25.73
รวม	4,838	100

ที่มา : โครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านข้อมูลแบบมีส่วนร่วม อบต.เมืองจั่ง (TCNAP)



แผนภูมิแสดงพื้นที่การทำงานของประชากรตำบลเมืองจัง



2.7.3 ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม

1) การนับถือศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางชุมชน ตำบลเมืองจังมีวัด 8 แห่ง ได้แก่ วัดหาดเค็ดกลาง หมู่ 4 วัดหาดเค็ดบน หมู่ 1 วัดเมืองจังใต้ หมู่ 2 วัดทุ่งเม็ง (เมืองจังเหนือ) หมู่ 5 วัดหาดผาคำ หมู่ 3 วัดสบบยาว หมู่ 7 วัดสุวรรณคีรี หมู่ 8 วัดป่าศรีเมืองชัย หมู่ 10 และมีพุทธสถานอื่น ๆ อีกเช่น พุทธสถานธรรมไท่เขียว หมู่ 6 สถานธรรมวังกาบราว หมู่ 10 เป็นต้น

2) ประเพณีและงานประจำปี

เดือนเมษายน ประเพณีรดน้ำดำหัวผู้สูงอายุสืบสานประเพณีสงกรานต์ ประเพณีปิดทองสงฆ์พระ ประเพณีสืบชะตาหมู่บ้าน และประเพณีสืบชะตาป่าต้นน้ำกิวเย็น

เดือนพฤศจิกายน ประเพณีลอยกระทง

เดือนธันวาคม ประเพณีแข่งเรือแ่งม (เรือหาปลา)

เดือนกันยายน - เดือนตุลาคม ประเพณีตานก๋วยสลากภัต

เดือนธันวาคม - เดือนมกราคม ประเพณีทำบุญข้าวใหม่

เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนเมษายน ประเพณีบวชป่าและสืบชะตาแม่น้ำ

เดือนเมษายน - พฤษภาคม งานเทศกาลผลไม้และของดีตำบลเมืองจัง

3) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภาษาถิ่น

ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้เกิดขึ้นจากประสบการณ์ต่าง ๆ และการดำรงชีวิต หรือมาจากเพื่อนบ้าน เช่นการตีเหล็กห่อพื้นบ้านและการใช้สมุนไพรรักษาโรคการอ่านและเขียนภาษาล้านนาการส่วขวัญการเล่นเครื่องดนตรีพื้นบ้านเป็นต้นภาษาถิ่น ประชาชนส่วนใหญ่ใช้ภาษาเหนือ



4) สิ้นค้าพื้นที่เมืองและของที่ระลึก

สิ้นค้าพื้นที่เมืองและของที่ระลึกของตำบลเมืองจัง ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปและขนมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทำขนมและแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเครื่องเสวย กลุ่มแม่หญิงตำบลเมืองจัง และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรและอาหารปลอดภัยบ้านมงคลเจริญสุข เป็นต้น ผลิตภัณฑ์น้ำหมักเพื่อสุขภาพของกลุ่มผู้ปลูกหม่อนบ้านสบยาว ผลิตภัณฑ์เครื่องเรือนจากหวายของอุตสาหกรรมในครัวเรือนบ้านเมืองจังเหนือ ผลิตภัณฑ์แปรรูปสาหร่ายน้ำจืด (ไก) และผลผลิตทางการเกษตรจากกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรบ้าน หาดผาชน



บทที่ 3

ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญในตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน คือ 1) ทรัพยากรป่าไม้ 2) ทรัพยากรน้ำ และ 3) ทรัพยากรดิน โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

1) ป่าไม้ตามกฎหมาย ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่ น้ำ่านฝั่งตะวันออกตอนใต้ ในพื้นที่ตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน มีพื้นที่ 29,817 ไร่ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-1 และรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย

รายชื่อ	ราชกิจจานุเบกษา	เนื้อที่ (ไร่)
ป่าสงวนแห่งชาติ		
ป่าแม่ น้ำ่านฝั่งตะวันออกตอนใต้	เล่ม 104 ตอนที่ 248 วันที่ 2 ธันวาคม 2530	29,817

2) ป่าตามมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่

2.1) การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535)

- เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 20,874 ไร่
 - เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 10,337 ไร่
 - เขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) เนื้อที่ 741 ไร่
- ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-2

2.2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528)

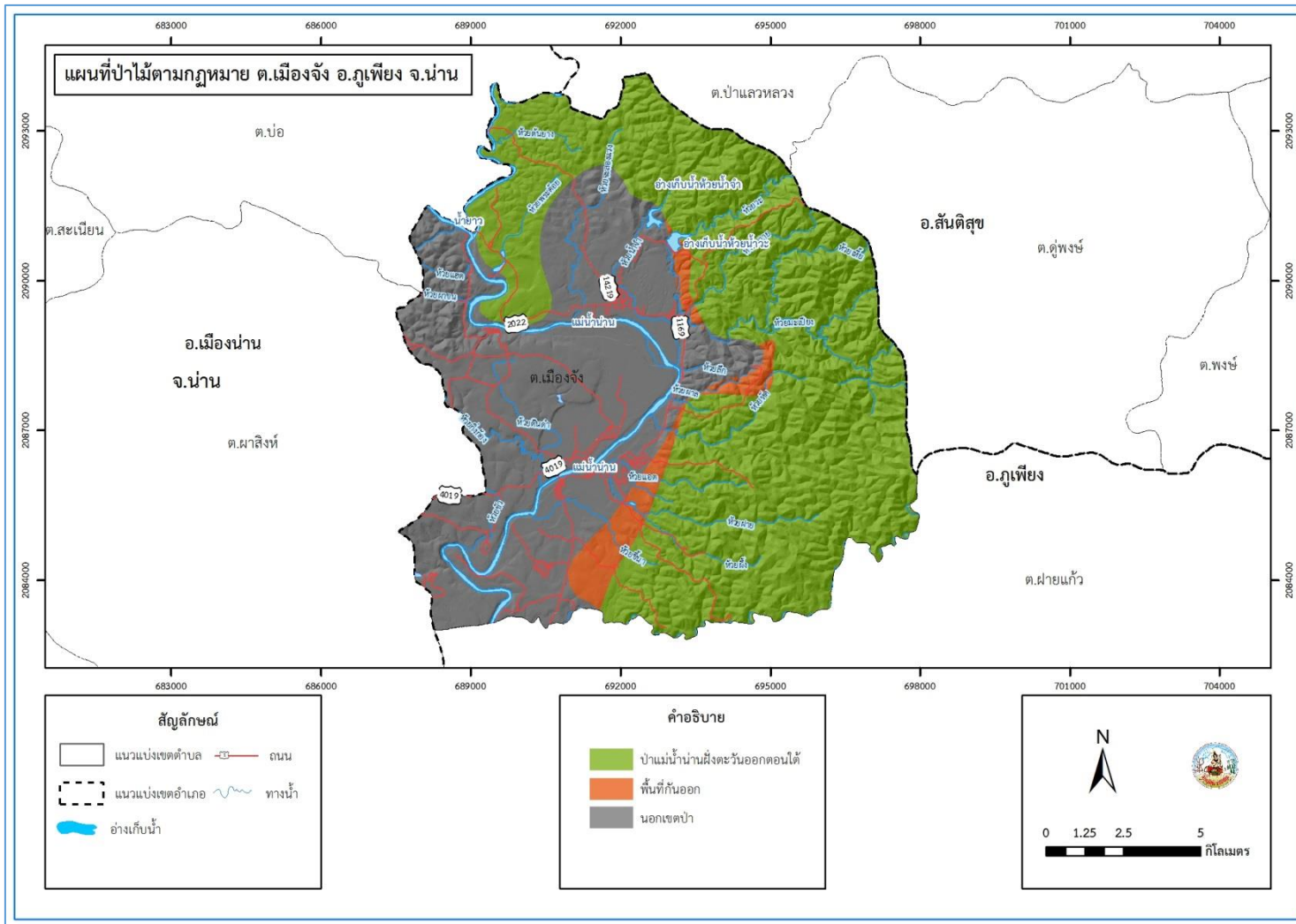
- ชั้นที่ 2 เนื้อที่ 12,955 ไร่
- ชั้นที่ 3 เนื้อที่ 10,120 ไร่
- ชั้นที่ 4 เนื้อที่ 17,675 ไร่
- ชั้นที่ 5 เนื้อที่ 13,280 ไร่

ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-3

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้น คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย



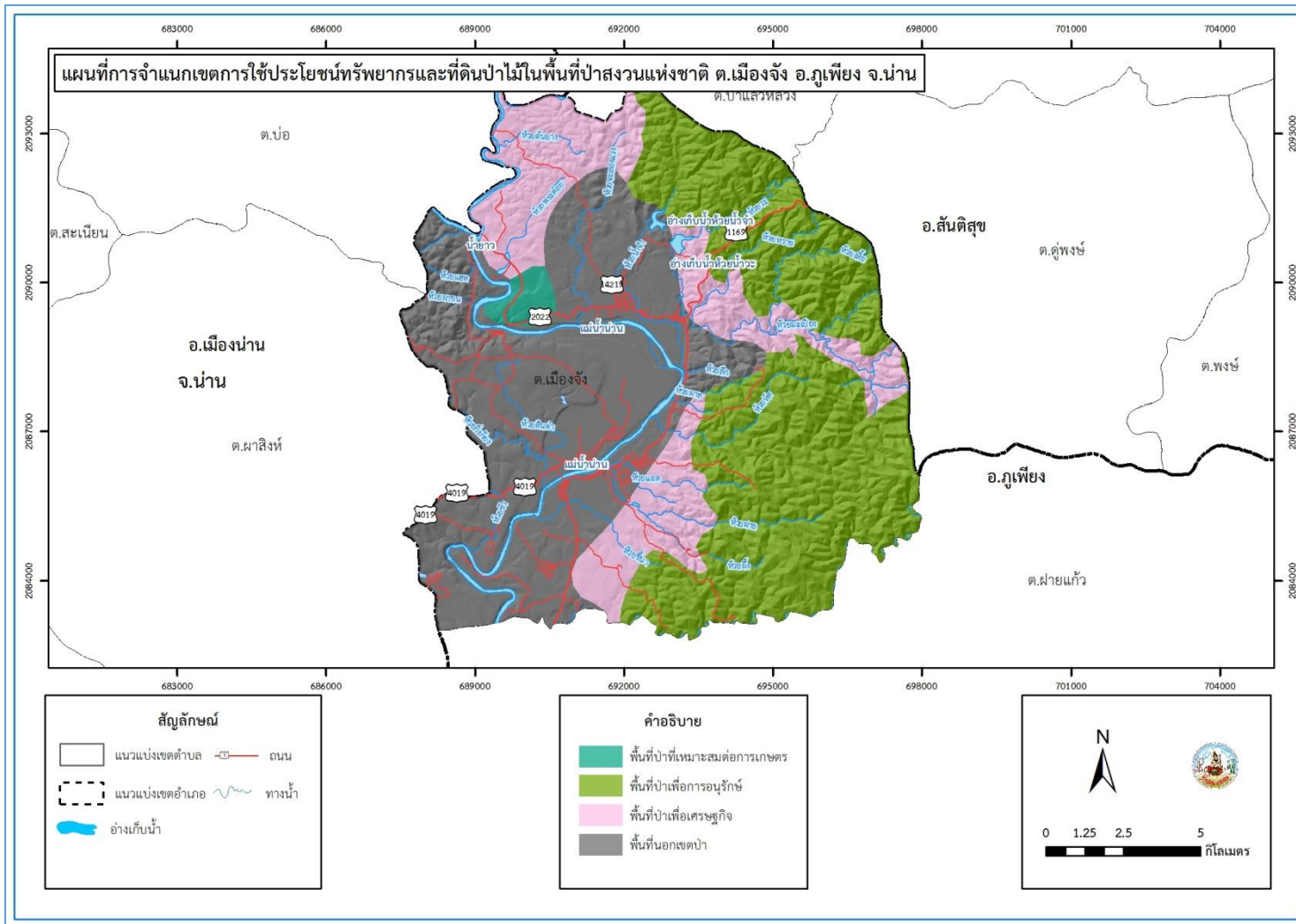
แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 3-1 ป่าไม้ตามกฎหมาย ตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



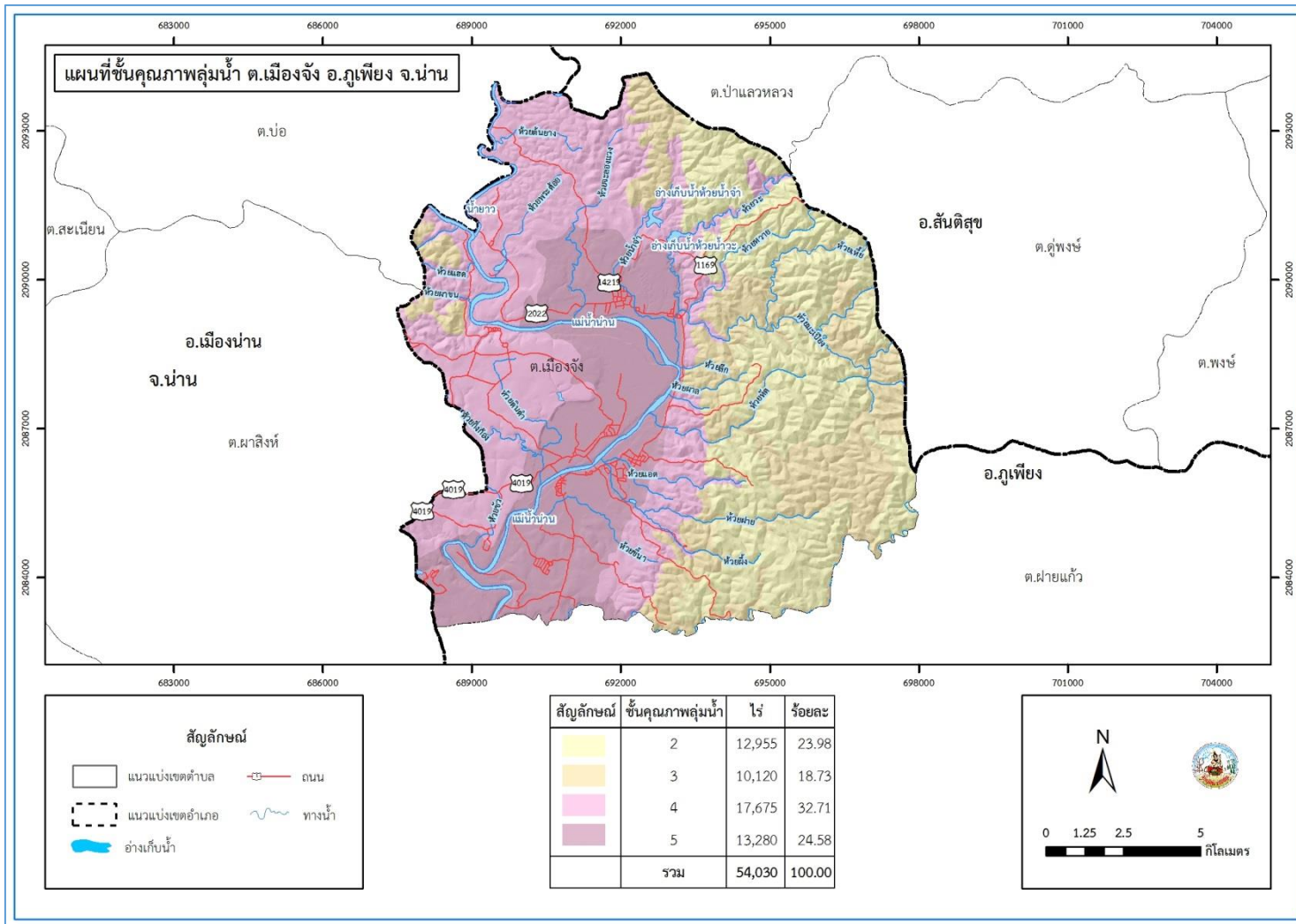
แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 3-2 การจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 3-3 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 น้ำผิวดิน

1) แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยกึ่งก้อง ห้วยขี้นา ห้วยจะลองแวง ห้วยดินดำ ห้วยต้นยาง ห้วยน้ำจำ ห้วยผาชน ห้วยผาม่าน ห้วยผาลาด ห้วยผึ้ง ห้วยพระดง ห้วยพระต้อย ห้วยมะเปียง ห้วยแล้ง ห้วยวะ ห้วยหวาย ห้วยหัด ห้วยเหี้ย ห้วยแอต ห้วยแฮด ห้วยซัว น้ำยาว ห้วยลึก ห้วยฝายแม่น้ำน่าน

2) การพัฒนาแหล่งน้ำ ได้แก่ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำวะ อ่างเก็บน้ำห้วยน้ำจำ และแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน จำนวน 141 บ่อ ดังรายละเอียดในรูปที่ 3-4

3.2.2 น้ำใต้ดิน

ในปัจจุบันมีบ่อบาดาล จำนวน 3 บ่อ ปริมาณน้ำบาดาลที่คาดว่าจะพัฒนาได้อยู่ในเกณฑ์น้อยกว่า 10 ลูกบาศก์เมตรต่อชั่วโมง และมีปริมาณสารละลายทั้งหมดที่ละลายได้น้อยกว่า 500 มิลลิกรัมต่อลิตร ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-2 และรูปที่ 3-5

ตารางที่ 3-2 บ่อบาดาล ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

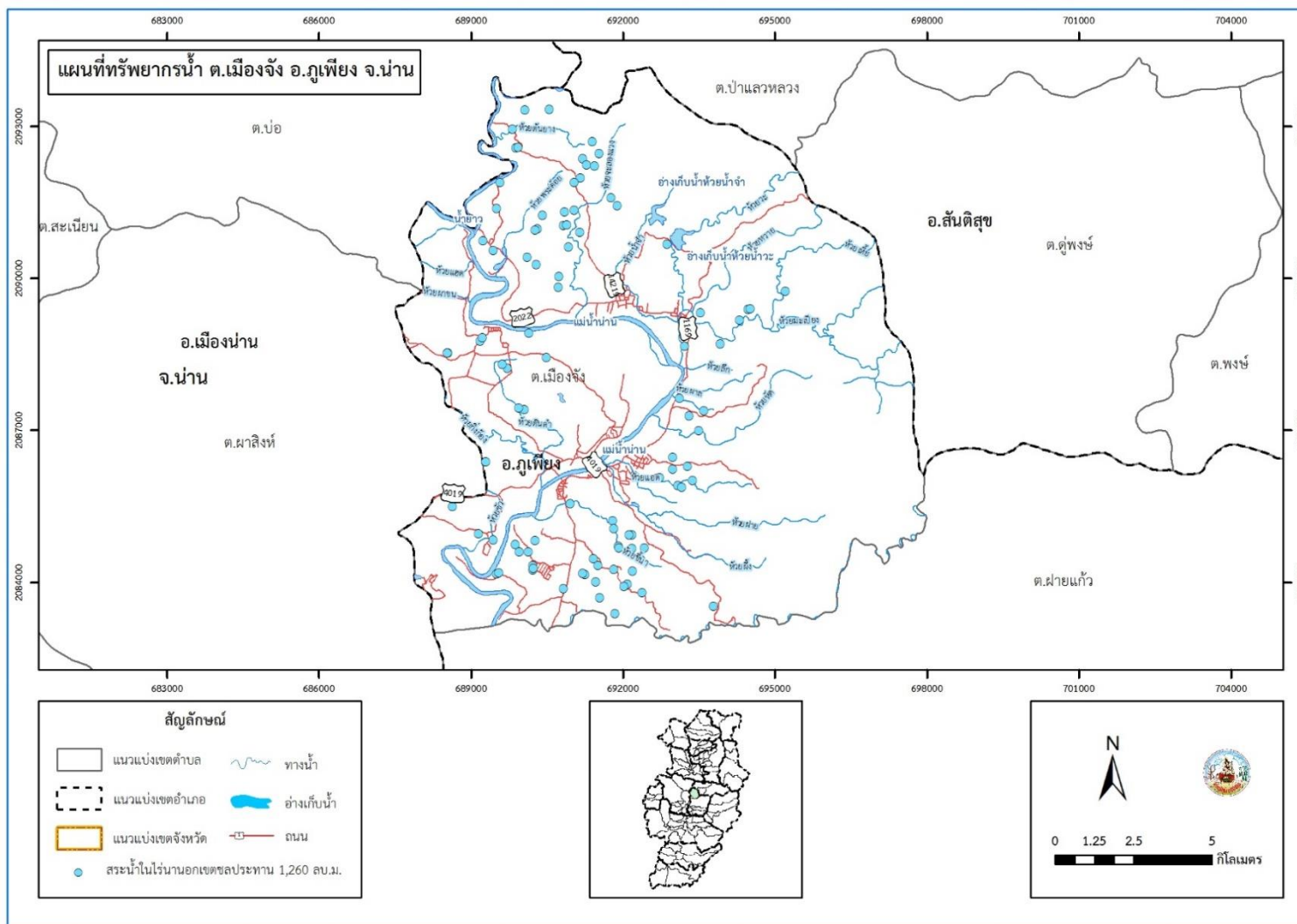
ลำดับ	พิกัด		ประเภทบ่อ	สภาพน้ำ	ความลึกเจาะ (ม.)	ระดับน้ำปกติ (ม.)
	X	Y				
1	691703	2087777	บ่อเกษตร	ใช้ได้-น้ำจืด	63	5.05
2	690909	2086069	บ่อเกษตร	ใช้ได้-น้ำจืด	75	19.00
3	691594	2086070	บ่อเกษตร	ใช้ได้-น้ำจืด	66	2.14

หมายเหตุ: แสดงเฉพาะบ่อบาดาลที่มีข้อมูลสมบูรณ์

ที่มา: กรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2562)



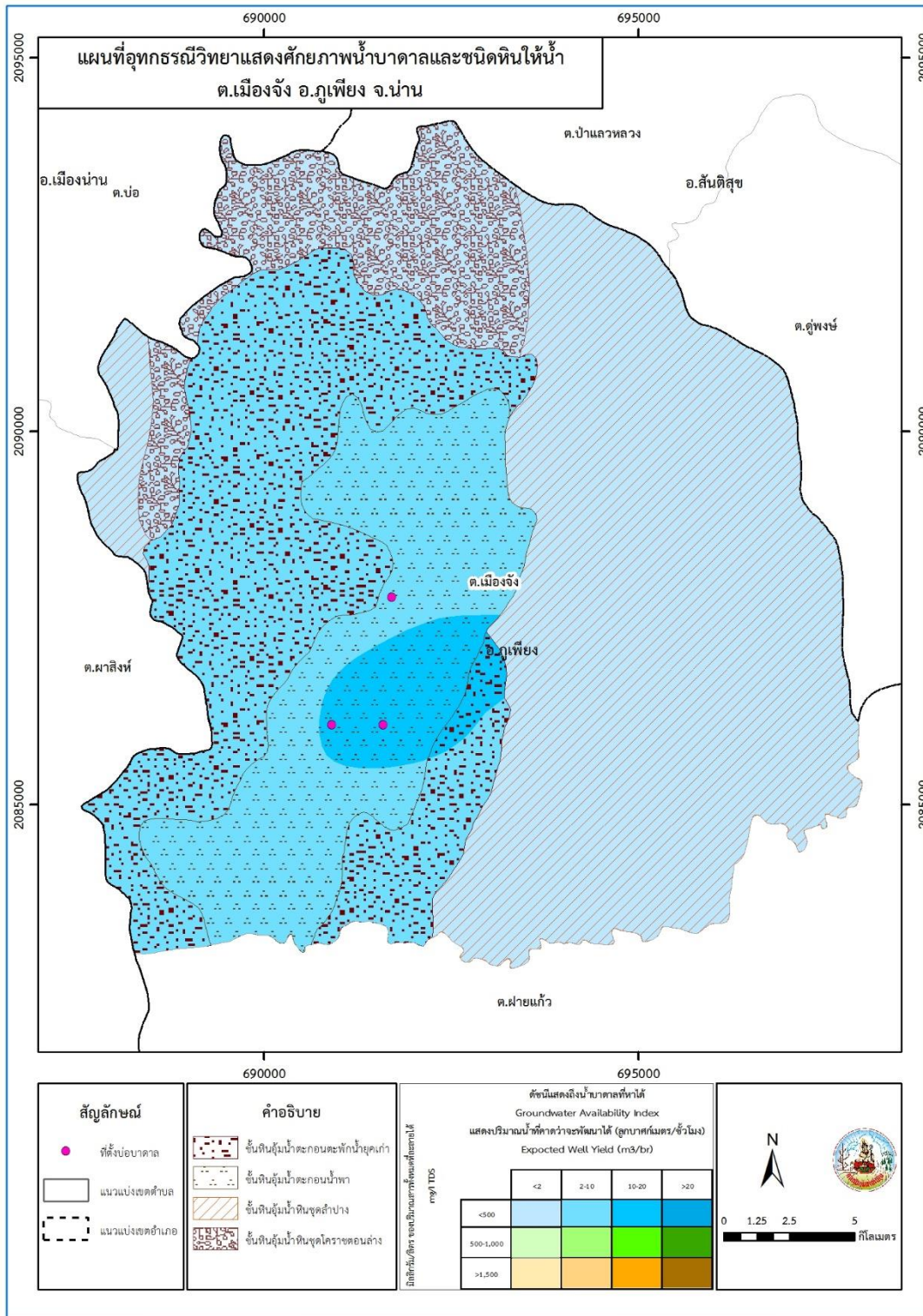
แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 3-4 ทรัพยากรน้ำ ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 3-5 อุทกธรณีวิทยาแสดงศักยภาพน้ำบาดาลและชนิดชั้นหินให้น้ำ ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



3.3 ทรัพยากรดิน

3.3.1 สถานภาพทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน ประกอบด้วย

1) ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลาง คือ

- หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLA : ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 319 ไร่ หรือร้อยละ 0.59 ของพื้นที่ตำบล

2) ชุดดินลี (Li) สภาพพื้นที่เป็นที่ลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC : ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 378 ไร่ หรือร้อยละ 0.70 ของพื้นที่ตำบล

3) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) สภาพพื้นที่เป็นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ly-sLB : ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 291 ไร่ หรือร้อยละ 0.54 ของพื้นที่ตำบล

4) ดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกมาก (Ly-vd) สภาพพื้นที่เป็นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ly-vd-sLB : ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,153 ไร่ หรือร้อยละ 2.13 ของพื้นที่ตำบล

5) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Mkn-sLA : ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 78 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของพื้นที่ตำบล

6) ชุดดินแม่ริม (Mr) สภาพพื้นที่เป็นที่ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อยถึงลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 4,205 ไร่ หรือร้อยละ 7.78 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

6.1) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsLB : ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,173 ไร่ หรือร้อยละ 2.17 ของพื้นที่ตำบล

6.2) หน่วยแผนที่ดิน Mr-gsLC : ชุดดินแม่ริม ที่มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,032 ไร่ หรือร้อยละ 5.61 ของพื้นที่ตำบล

7) ชุดดินแม่แตง (Mt) สภาพพื้นที่เป็นที่ลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Mt-clC/d3c : ชุดดินแม่แตง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน มีเนื้อที่ 417 ไร่ หรือร้อยละ 0.77 ของพื้นที่ตำบล

8) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบมีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Na-br-sicLA : ดินน่านสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทราย แปะ ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,787 ไร่ หรือร้อยละ 5.16 ของพื้นที่ตำบล



9) ดินร่วนที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Na-fsi) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Na-fsi-siA : ดินร่วนที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 368 ไร่ หรือร้อยละ 0.68 ของพื้นที่ตำบล

10) ชุดดินแพร์ (Pae) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายดี มีเนื้อที่รวมทั้ง 6,786 ไร่ หรือร้อยละ 12.56 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

10.1) หน่วยแผนที่ดิน Pae-lB : ชุดดินแพร์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 859 ไร่ หรือร้อยละ 1.59 ของพื้นที่ตำบล

10.2) หน่วยแผนที่ดิน Pae-lB/d3c : ชุดดินแพร์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน มีเนื้อที่ 5,927 ไร่ หรือร้อยละ 10.97 ของพื้นที่ตำบล

11) ดินแพร์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อที่รวมทั้ง 211 ไร่ หรือร้อยละ 0.39 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 หน่วยแผนที่ดิน คือ

11.1) หน่วยแผนที่ดิน Pae-mw-lB : ดินแพร์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 129 ไร่ หรือร้อยละ 0.24 ของพื้นที่ตำบล

11.2) หน่วยแผนที่ดิน Pae-mw-lB/d3c : ดินแพร์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน มีเนื้อที่ 82 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ตำบล

12) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Sp-slB : ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,023 ไร่ หรือร้อยละ 1.89 ของพื้นที่ตำบล

13) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Tph-fl,br-lB : ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 726 ไร่ หรือร้อยละ 1.34 ของพื้นที่ตำบล

14) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) สภาพพื้นที่เป็นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ มีการระบายน้ำดีปานกลางถึงค่อนข้างเร็ว คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Tph-gm-siA/b : ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันทนา มีเนื้อที่ 1,463 ไร่ หรือร้อยละ 2.71 ของพื้นที่ตำบล

15) ชุดดินท่ายาง (Ty) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาด มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ty-gslC : ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,925 ไร่ หรือร้อยละ 5.41 ของพื้นที่ตำบล

16) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) สภาพพื้นที่เป็นลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีการระบายน้ำดี คือ

- หน่วยแผนที่ดิน Ws-br-clB : ดินวังสะพุงสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 24 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล



- 17) พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC) มีความลาดชันมากกว่า 35 เปอร์เซ็นต์ สภาพพื้นที่สูงชันถึงสูงชันมากที่สุด มีเนื้อที่ 28,316 ไร่ หรือร้อยละ 52.43 ของพื้นที่ตำบล
- 18) หน่วยแผนที่ดิน U : พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,482 ไร่ หรือร้อยละ 2.74 ของพื้นที่ตำบล
- 19) หน่วยแผนที่ดิน W : พื้นที่น้ำ มีเนื้อที่ 1,078 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของพื้นที่ตำบล
 ตั้งรายละเอียดในตารางที่ 3-3 ถึง 3-4 และรูปที่ 3-6 ถึง 3-7



ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1. AC-mw,col-sIA	ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	319	0.59
2. Li-gclC	ชุดดินลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	378	0.70
3. Ly-sLB	ชุดดินลาดหญ้า มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	291	0.54
4. Ly-vd-sLB	ดินลาดหญ้าที่เป็นดินลึกมาก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,153	2.13
5. Mkn-sIA	ชุดดินแม่ขาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	78	0.14
6. Mr-gsLB	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,173	2.17
7. Mr-gsC	ชุดดินแม่ริม มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	3,032	5.61
8. Mt-clC/d3c	ชุดดินแม่แตง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน	417	0.77
9. Na-br-sicIA	ดินน่านสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	2,787	5.16
10. Na-fsi-silA	ดินน่านที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์	368	0.68
11. Pae-lB	ชุดดินแพร์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	859	1.59
12. Pae-lB/d3c	ชุดดินแพร์ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน	5,927	10.97
13. Pae-mw-lB	ดินแพร์ที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	129	0.24



ตารางที่ 3-3 หน่วยแผนที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน(ต่อ)

หน่วย แผนที่ดิน	คำอธิบาย	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
14. Pae-mw-slB/d3c	ดินแพรที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ ลึกปานกลางถึงชั้นกรวดหินมน	82	0.15
15. Sp-slB	ชุดดินสันป่าตอง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	1,023	1.89
16. Tph-fl,br-lB	ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วน ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	726	1.34
17. Tph-gm-silA/b	ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแบ่ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีคันนา	1,463	2.71
18. Ty-gslC	ชุดดินท่ายาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์	2,925	5.41
19. Ws-br-clB	ดินวังสะพุงสีน้ำตาล มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์	24	0.04
20. SC	พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน	28,316	52.43
21. U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,482	2.74
26. W	พื้นที่น้ำ	1,078	2.00
รวม		54,030	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)



ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลเมืองจันท์ อำเภอกุเวียง จังหวัดน่าน

หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก (cm)	การระบายน้ำ	เนื้อดิน		pH		BS	ความอุดมสมบูรณ์	เนื้อที่	
				บน	ล่าง	บน	ล่าง			ไร่	ร้อยละ
1. AC-mw,col-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	sl	sl/sl/cl/sl	5.0-6.5	5.5-7.0	<35	ปานกลาง	319	0.59
2. Li-gclC	5-12	25-50	ดี	gcl	vgc	5.5-7.0	5.5-6.5	35-75	ปานกลาง	378	0.70
3. Ly-slB	2-5	50-100	ดี	sl	scl/vgscl	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	291	0.54
4. Ly-vd-slB	2-5	>150	ดี	sl	scl	5.0-6.0	4.5-5.5	<35	ต่ำ	1,153	2.13
5. Mkn-slA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	sl	cl/scl/sl	5.5-6.5	6.5-7.5	35-75	ปานกลาง	78	0.14
6. Mr-gslB	2-5	25-50	ดี	gsl	vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	1,173	2.17
7. Mr-gslC	5-12	25-50	ดี	gsl	vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	3,032	5.61
8. Mt-clC/d3c	5-12	50-100	ดี	cl	c/vgc	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	417	0.77
9. Na-br-sicIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	sicl	sic	6.0-7.0	6.0-8.0	35-75	ปานกลาง	2,787	5.16
10. Na-fsi-silA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	sil	sicl	6.0-7.0	6.0-8.0	35-75	ปานกลาง	368	0.68
11. Pae-lB	2-5	>150	ดี	l	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	859	1.59
12. Pae-lB/d3c	2-5	50-100	ดี	l	Scl/vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	5,927	10.97
13. Pae-mw-lB	2-5	>150	ดีปานกลาง	l	scl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	129	0.24
14. Pae-mw-slB/d3c	2-5	50-100	ดีปานกลาง	sl	scl/vgscl	5.0-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	82	0.15
15. Sp-slB	2-5	>150	ดี	sl	sl	5.5-6.5	4.5-5.5	<35	ต่ำ	1,023	1.89
16. Tph-fl,br-lB	2-5	>150	ดี	l	scl	6.0-7.0	6.0-7.0	35-75	ปานกลาง	726	1.34
17. Tph-gm-silA/b	0-2	>150	ดีปานกลาง-ค่อนข้างเลว	sil	sicl	6.0-7.0	6.0-7.0	35-75	ปานกลาง	1,463	2.71
18. Ty-gslC	5-12	25-50	ดี	gsl	vgscl	5.5-6.5	5.0-6.0	<35	ปานกลาง	2,925	5.41
19. Ws-br-clB	2-5	50-100	ดี	cl	c/Cr	6.0-7.0	5.5-7.0	35-75	ปานกลาง	24	0.04
20. SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	28,316	52.43
21. U	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,482	2.74

ตารางที่ 3-4 สมบัติดิน ตำบลเมืองจันท์ อำเภอกุเวียง จังหวัดน่าน (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ความลาดชัน (%)	ความลึก	การระบายน้ำ	เนื้อดิน	pH	BS	ความอุดม	เนื้อที่
-------------	----------------	---------	-------------	----------	----	----	----------	----------



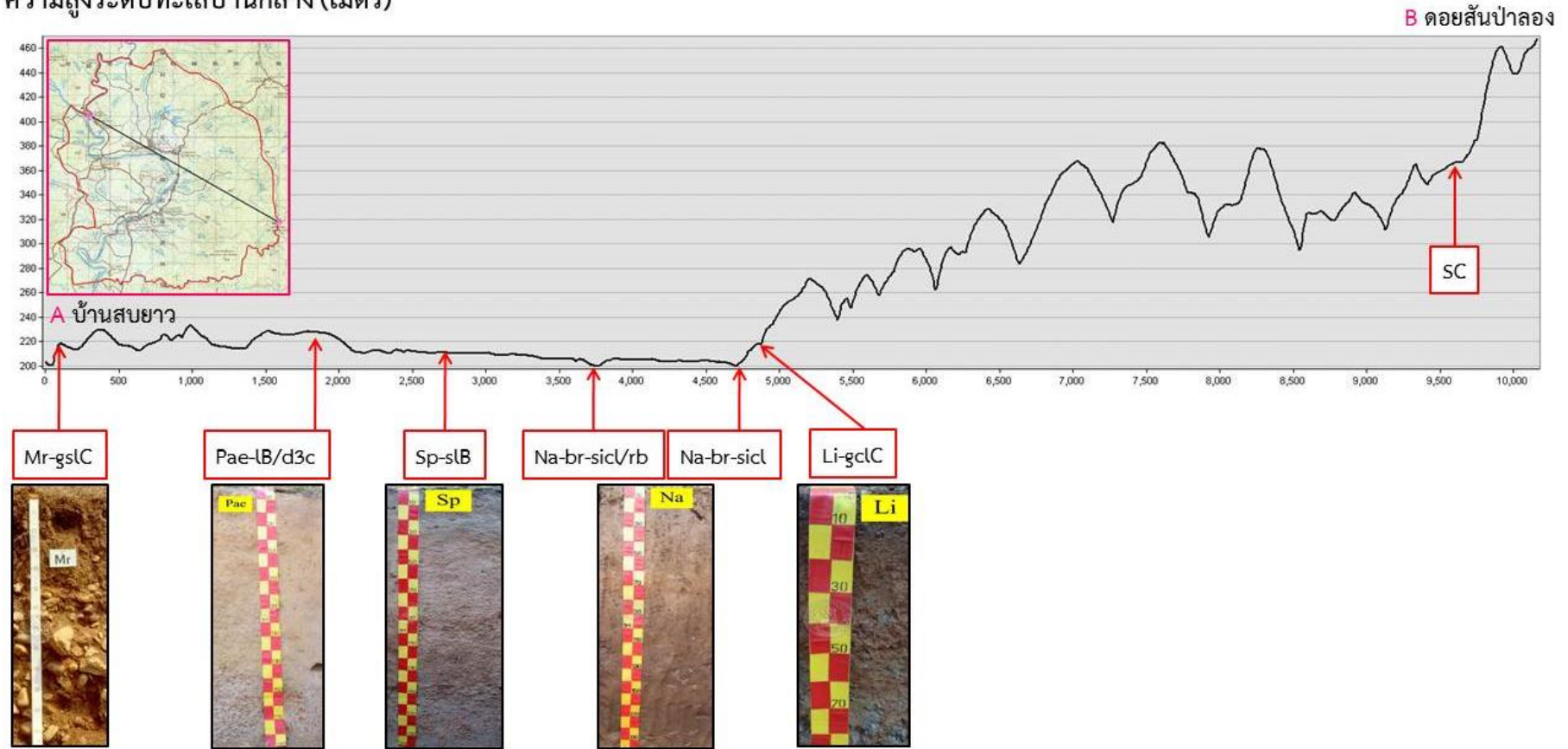
แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

		(cm)		บน	ล่าง	บน	ล่าง		สมบูรณ์	ไร่	ร้อยละ
22. W	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,078	2.00
รวมเนื้อที่ทั้งหมด										54,030	100.00

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน (2563)



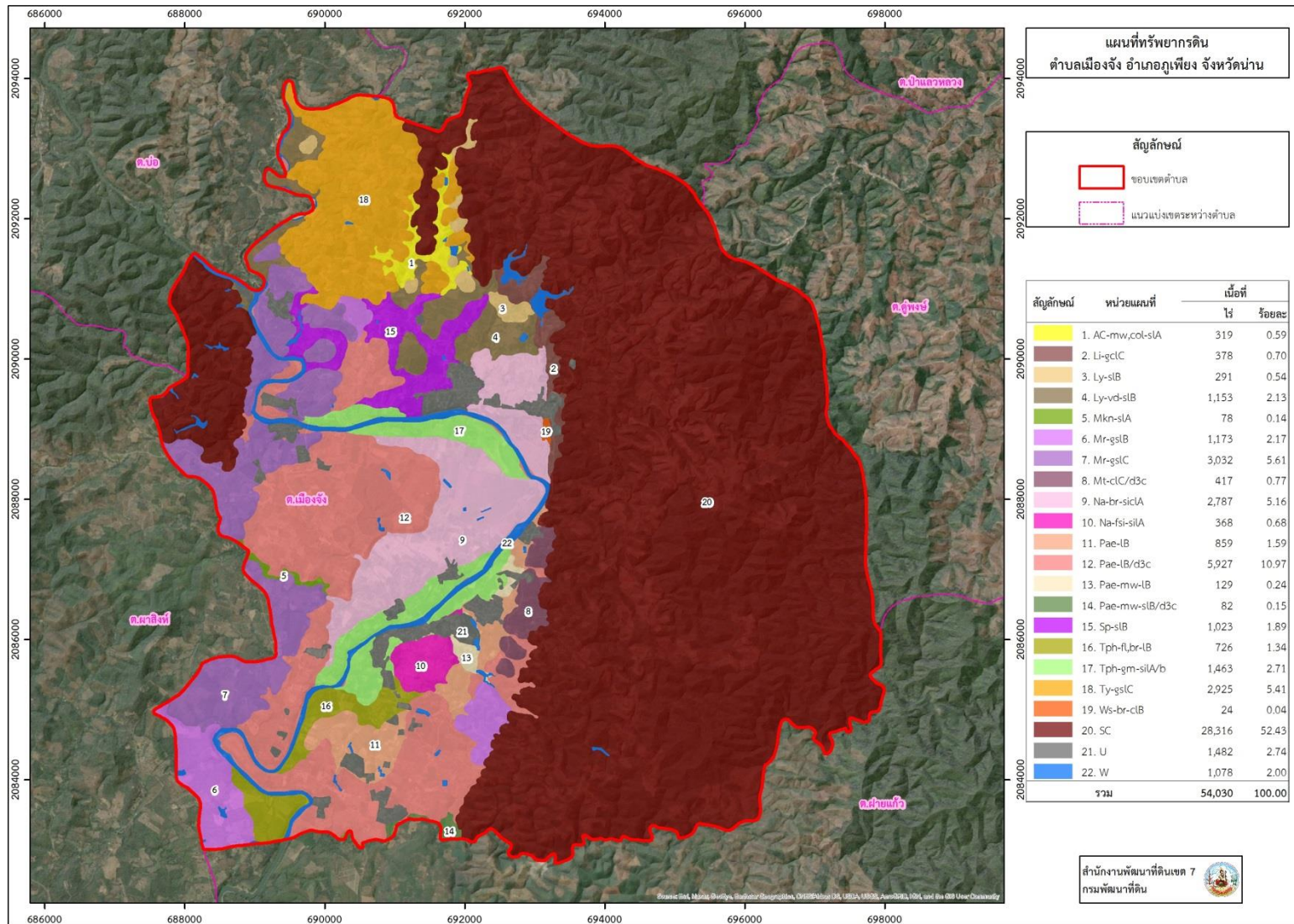
ความสูงระดับทะเลปานกลาง (เมตร)



รูปที่ 3-6 ภูมิประเทศและชุดดิน



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 3-7 ทรัพยากรดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



3.3.2 การชะล้างพังทลายของดิน

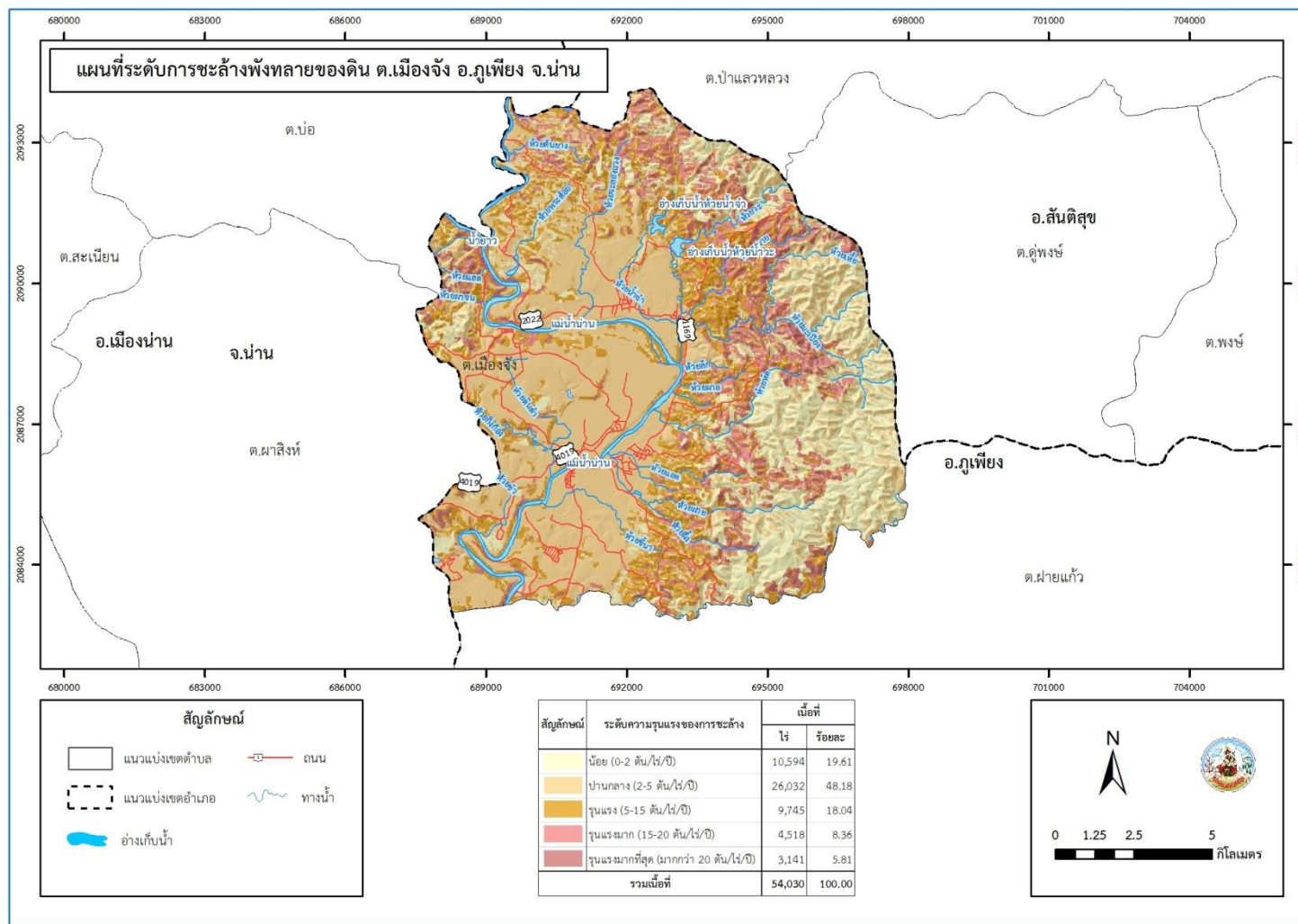
จากการประเมินการชะล้างพังทลายของดินโดยใช้สมการการสูญเสียดินสากล (Universal Soil Loss Equation; USLE) ตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน มีการชะล้างพังทลายของดิน ดังรายละเอียดในตารางที่ 3-5 และรูปที่ 3-8

ตารางที่ 3-5 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

การชะล้างพังทลายของดิน	การสูญเสียดิน (ตัน/ปี)	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
น้อย (0-2 ตัน/ไร่/ปี)	-	10,594	19.61
ปานกลาง (2-5 ตัน/ไร่/ปี)	52,064	26,032	48.18
รุนแรง (5-15 ตัน/ไร่/ปี)	48,725	9,745	18.04
รุนแรงมาก (15-20 ตัน/ไร่/ปี)	67,770	4,518	8.36
รุนแรงมากที่สุด (>20 ตัน/ไร่/ปี)	62,820	3,141	5.81
รวม	231,379	54,030	100.00



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 3-8 การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1. หลักการ

กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยหลัก 3 ประการ คือ

- 1) พื้นที่ (Area)
- 2) หน้าที่ขององค์กร หรือภารกิจ (Function)
- 3) ความร่วมมือ (Participation)

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีสาระสำคัญที่จำเป็นในการจัดทำโครงการ เช่น

- 1) สภาพปัญหาของชุมชนหรือเกษตรกร
- 2) ความต้องการของชุมชน
- 3) โครงการที่จะแก้ไขปัญหาที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชน
- 4) พื้นที่ที่จะดำเนินโครงการ

ทั้งนี้ ผู้ที่จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการ คือ เกษตรกรในพื้นที่ตำบล ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในกรณีของแผนการใช้ที่ดินตำบลนั้น การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนจะมีสาระสำคัญของชุมชนในภาพรวม และเกษตรกรแต่ละราย เช่น

- 1) ปัญหาทรัพยากรดิน
- 2) ปัญหาการประกอบอาชีพ
- 3) ความต้องการของชุมชนหรือเกษตรกรแต่ละราย
- 4) แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากสาระสำคัญใน 4 ประการ ดังกล่าว แผนการใช้ที่ดินตำบลจะต้องจัดทำขึ้นโดยมี “กิจกรรมตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน หรือเกษตรกรแต่ละราย รวมทั้งตอบสนองต่อแผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ตรงตามอำนาจหน้าที่ของกรมพัฒนาที่ดิน และโดยความร่วมมือของส่วนราชการต่างๆ

4.2 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2564 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้



4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลเมืองจั่ง คือ

- 1) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 2) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ปัญหาโครงสร้างพื้นฐาน
- 4) ปัญหาการบริหารจัดการสินค้าเกษตร

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจั่ง คือ

- 1) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 2) แก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
- 4) แก้ปัญหาตลาดสินค้าเกษตร

4.2.3 การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรที่ได้ดำเนินการในพื้นที่ตำบลเมืองจั่ง คือ สระน้ำในไร่นา ขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร

อนึ่ง สระน้ำในไร่นา มีได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อนำมาทำนา แต่จะเป็นการเสริมในช่วงที่ขาดแคลนเท่านั้น จากการตรวจสอบสระน้ำในไร่นาที่มีอยู่ในปัจจุบัน มีจำนวน 141 บ่อ (ตารางที่ 4-1 และรูปที่ 4-1) กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะลงในเขตการใช้ที่ดินซึ่งจะมีทั้งพื้นที่นาข้าวและพื้นที่ปลูกพืชไร่ อาจจะเป็นแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานเพิ่มเติม หรือขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่

จากการร้องขอของเกษตรกรให้นำน้ำใต้ดินมาใช้พร้อมระบบการบริหารจัดการน้ำเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำนั้น กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมทรัพยากรน้ำบาดาล

การร้องขออ่างเก็บน้ำ และระบบการกระจายน้ำเข้าสู่ไร่นาภายในตำบลเมืองจั่ง กรมพัฒนาที่ดินจะประสานกับส่วนราชการที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กรมชลประทาน

การที่พื้นที่การเกษตรขาดความชื้นในดินเร็วกว่าปกติหลังฝนทิ้งช่วงนั้น สาเหตุที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ขาดอินทรีย์วัตถุในดินที่จะช่วยอุ้มน้ำไว้เพื่อการเติบโตของพืช ควรปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพ ได้แก่ ปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ เป็นต้น

ตารางที่ 4-1 แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

ปี พ.ศ.	จำนวน (บ่อ)
2549	27
2551	13

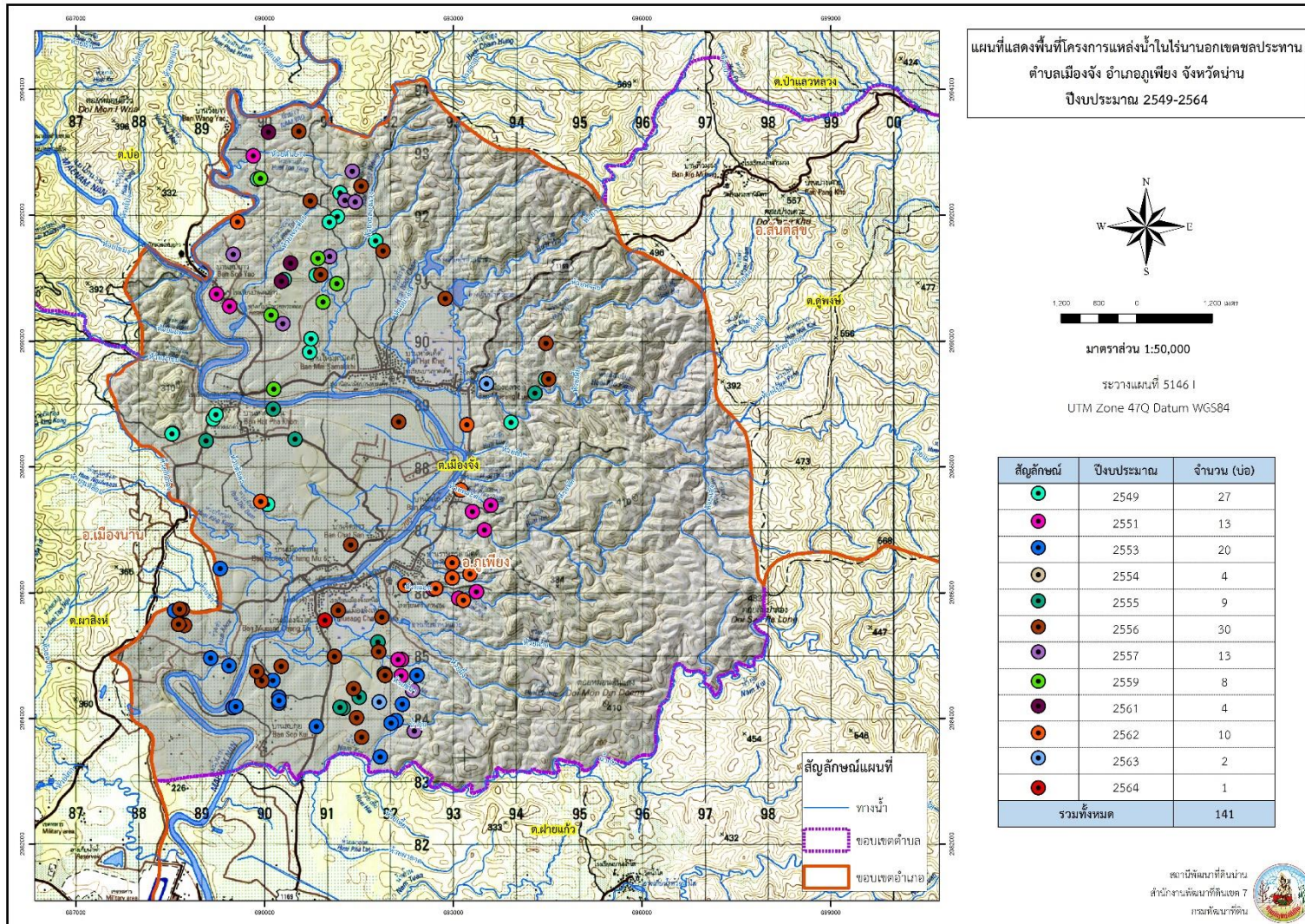


แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจัง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน

2553	20
2554	4
2555	9
2556	30
2557	13
2559	8
2561	4
2562	10
2563	2
2564	1
รวม	141



แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



รูปที่ 4-1 โครงการแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



2) กรณีการแก้ไขปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ดินเสื่อมโทรม การชะล้างพังทลายของดินนั้น

การชะล้างพังทลายของดินในพื้นที่มีรายละเอียดดังนี้

น้อย	เนื้อที่ 10,594 ไร่ (19.61%)
ปานกลาง	เนื้อที่ 26,032 ไร่ (48.18%)
รุนแรง	เนื้อที่ 9,745 ไร่ (18.04%)
รุนแรงมาก	เนื้อที่ 4,518 ไร่ (8.36%)
รุนแรงมากที่สุด	เนื้อที่ 3,141 ไร่ (5.81%)

เพื่อป้องกันการชะล้างพังทลายของดินดังกล่าว พบว่าการชะล้างพังทลายของดินในตำบลเมืองจัง มีความรุนแรงปานกลางถึง 48.18% จึงมีความจำเป็นต้องจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ การถ่ายทอดองค์ความรู้การอนุรักษ์ดินและน้ำให้แก่เกษตรกรเพื่อให้สามารถใช้ที่ดินของตนเองได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ

ในส่วนของความอุดมสมบูรณ์ของดินนั้น จากการวิเคราะห์ดินในพื้นที่ตำบลเมืองจังพบว่า

ปฏิกิริยาของดินส่วนใหญ่มีสภาพเป็นกรด ควรปรับสภาพให้เป็นกลาง

การประเมินความอุดมสมบูรณ์ของดินอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ถึงปานกลาง ควรมีการให้คำแนะนำการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ในอัตราที่เหมาะสมตามค่าวิเคราะห์ดิน การไถกลบตอซังพืชเพื่อคืนปุ๋ยสู่ดิน การใช้ปุ๋ยพืชสด(ปอเทือง ถั่วมะแฮะ) ปรับปรุงบำรุงดิน

3) กรณีต้องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในชุมชน ควรจะเป็นภาระหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และหน่วยอื่นๆที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

4) กรณีแก้ไขปัญหาตลาดสินค้าเกษตร ราคาผลผลิตตกต่ำ พบว่าเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูง ราคาผลผลิตต่ำ มีการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีจำนวนมาก ไม่ถูกต้อง ไม่ใส่ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน มีโรคและแมลงรบกวน ควรมีการรวมกลุ่มเพื่อเข้าถึงการช่วยเหลือจากภาครัฐ เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างอำนาจการต่อรอง เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่าย เกษตรกรควรมีองค์ความรู้ในการบริหารจัดการพืชให้ถูกต้องและเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยมีหน่วยงานจากภาครัฐเป็นที่เล็งในการดูแลอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ



ผลจากการจัดทำกรมีส่วนร่วมนของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

- 1) **แรงขับเคลื่อน (Driver)** มี 4 ประการ คือ
 - 1.1) น้ำขาดแคลน
 - 1.2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
 - 1.3) ความสะดวกในการคมนาคมขนส่ง และการเข้าถึงปัจจัยพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า ประปา
 - 1.4) ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 2) **แรงกดดัน (Pressure)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ
 - 2.1) จัดหาแหล่งน้ำ
 - 2.2) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.3) เข้าถึงการช่วยเหลือจากภาครัฐ
 - 2.4) การบริหารจัดการสินค้าเกษตร
- 3) **สภาวะ (State)** ที่เกิดแรงกดดัน มี 5 ประการ คือ
 - 3.1) ขาดแคลนน้ำ
 - 3.2) ดินเสื่อมโทรม ขาดความอุดมสมบูรณ์
 - 3.3) ราษฎรมีคุณภาพชีวิตต่ำ
 - 3.4) ผลผลิตพืชตกต่ำ
 - 3.5) ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 6 ประการ คือ
 - 4.1) แหล่งน้ำที่มีอยู่ตื้นเขินจากตะกอนดิน
 - 4.2) ผลผลิตทางการเกษตรลดลง
 - 4.3) ที่ดินเสื่อมโทรม
 - 4.4) ต้นทุนการผลิตสูง
 - 4.5) รายได้ของเกษตรกรลดลง
 - 4.6) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต



5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) คุรับน้ำขอบเขา
- 5.2) ป่อดักตะกอน
- 5.3) ฝ่ายชะลอน้ำ
- 5.4) คันดิน
- 5.5) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.6) ปฏิรูปที่ดิน
- 5.7) ปรับเปลี่ยนการผลิตพืช/พื้นที่

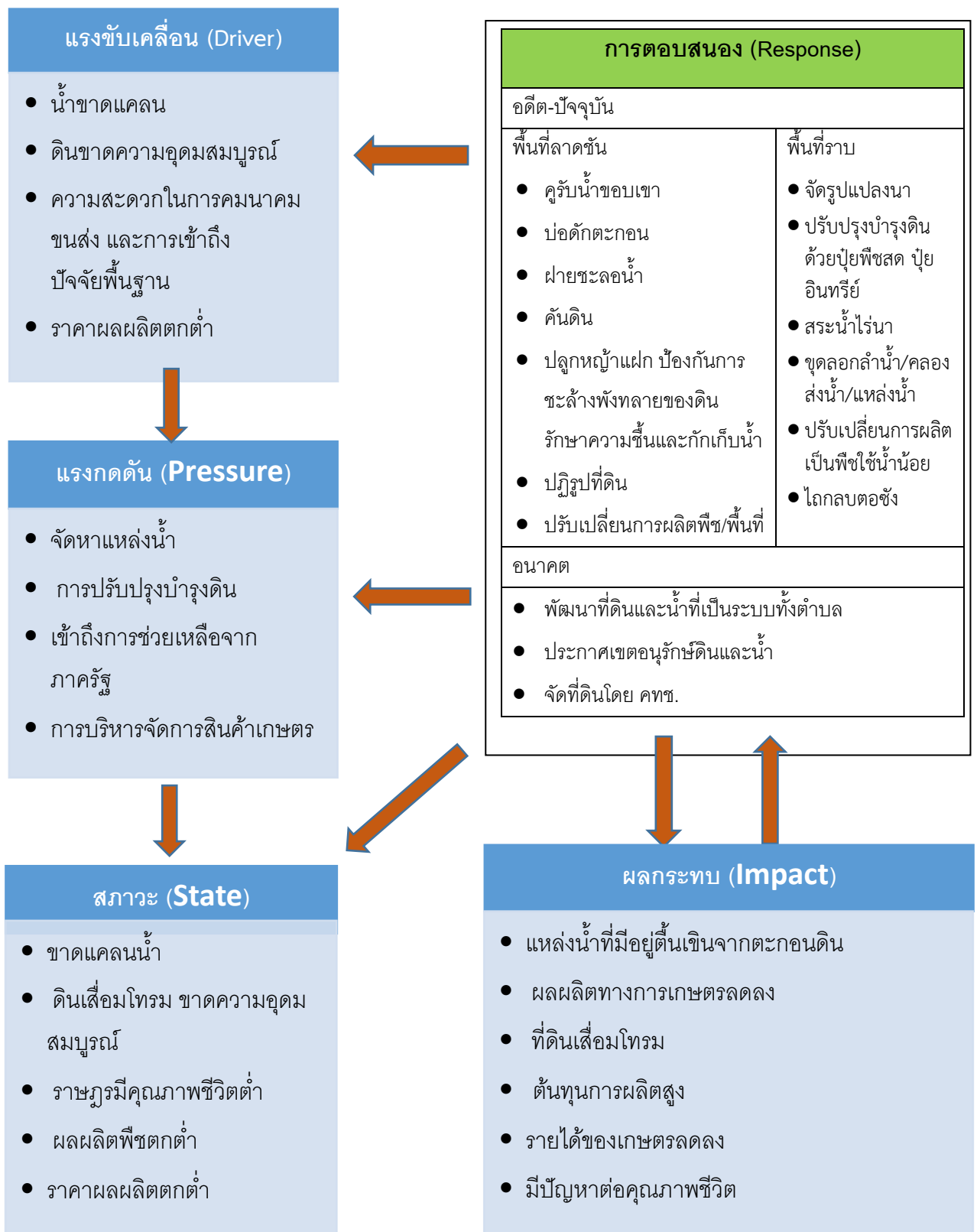
พื้นที่ราบ

- 5.8) จัดรูปแปลงนา
- 5.9) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยอินทรีย์
- 5.10) สระน้ำไร่นา
- 5.11) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ
- 5.12) ปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชใช้น้ำน้อย
- 5.13) ไถกลบตอซัง

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (3) จัดที่ดินโดย คทช.

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-2



รูปที่ 4-2 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเวียง จังหวัดน่าน



4.3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.3.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมิถุนายน และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวเหนียวพันธุ์ กข.๑๐, กข.๖ , และสันป่าตอง

2) ปอเทือง-ข้าวนาปี เป็นการปลูกปอเทืองเพื่อปรับปรุงบำรุงดินก่อนการปลูกข้าวนาปี ซึ่งจะเริ่มหว่านปอเทืองในช่วงปลายเดือนเมษายน และเริ่มไถกลบปอเทืองตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมิถุนายนและจะเริ่มหว่านกล้าข้าวในช่วงกลางเดือนมิถุนายน เพื่อที่จะเริ่มปลูกข้าวในช่วงต้นเดือนสิงหาคม และเริ่มเก็บเกี่ยวข้าวนาปีตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน

4.3.2 พื้นที่ดอน

1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูฝน โดยปลูกตั้งแต่เดือนพฤษภาคม และจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนกันยายนถึงตุลาคม พันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ที่ปลูก ได้แก่ สายพันธุ์ตองแปด

2) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน

3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา สัก ปาล์มน้ำมัน

4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ ลำไย มะม่วง ลิ้นจี่

(รูปที่ 4-3)

ระบบพืช	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม												
ข้าวนาปี												
ปอเทือง-ข้าวนาปี												
บริเวณพื้นที่ดอน												
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์												
มันสำปะหลัง												
ไม้ยืนต้น												
ไม้ผล												

รูปที่ 4-3 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเมืองจัง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 ทรัพยากรดิน

จากการสำรวจทรัพยากรดินตำบลเมืองจัง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน โดยกองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน พบว่ามีดิน 8 ชุดดิน และ 8 ดินคล้ายชุดดิน โดยมีการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 5-1

5.2 ประเภทการใช้ที่ดิน

ประกอบด้วยพืชเศรษฐกิจหลัก หรือพืชอัตลักษณ์ (Signature crops) ที่ปลูกอยู่ในปัจจุบันของตำบลเมืองจัง อำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา สัก ลิ้นจี่ มะม่วง และลำไย

5.3 ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน

จากการใช้คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน สำหรับพืชเศรษฐกิจ (บัณฑิต และคำรณ, 2542) ประเมินคุณภาพที่ดิน ได้จำแนกชั้นความเหมาะสมทางกายภาพและข้อจำกัดของประเภทการใช้ที่ดิน ดังนี้

ข้าว

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mkn-slA Na-br-sic1A และ Na-fsi-silA

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำของดิน (o) และความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยละความอิมตัวเบส (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA AC-mw,col-slA/b Pae-mw-slB/d3c,b และTph-gm-silA/b

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านสภาพการระบายน้ำของดิน (o) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC/b Ly-slB/b Ly-vd-slB/b Mr-gslB/b Mr-gslC/b Pae-lB/b Pae-lB/d3c,b Sp-slB/b Tph-fl,br-lB/b และ Ty-gslC/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืช คือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC Ly-slB Ly-vd-slB Mkn-slA/rb Mr-gslB



Mr-gslC Mt-clC/d3c Na-br-sicA/rb Na-fsi-silA/rb Pae-lB Pae-lB/d3c Pae-mw-lB Pae-mw-slB/d3c Sp-slB Tph-fl,br-lB Ty-gslC Ws-br-clB และ SC

ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Tph-fl,br-lB Tph-fl,br-lB/b และ Ws-br-clB

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยละความอึดตัวของดิน (n) สภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA AC-mw,col-sIA/b Ly-slB Ly-slB/b Ly-vd-slB Ly-vd-slB/b Mt-clC/d3c Pae-lB Pae-lB/b Pae-lB/d3c Pae-lB/d3c,b Pae-mw-lB Pae-mw-slB/d3c Pae-mw-slB/d3c,b Sp-slB และ Sp-slB/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Li-gclC Li-gclC/b Mkn-sIA Mkn-sIA/b Mr-gslB Mr-gslB/b Mr-gslC Mr-gslC/b Na-br-sicA Na-br-sicA/rb Na-fsi-silA Na-fsi-silA/rb Tph-gm-silA/b Ty-gslC และ Ty-gslC/b

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน SC

ยางพารา

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราย่อยละความอึดตัวของดิน (n) และสภาพการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Ly-slB Ly-vd-slB Mt-clC/d3c Pae-lB Pae-lB/d3c Pae-mw-lB Pae-mw-slB/d3c Sp-slB Tph-fl,br-lB และ Ws-br-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสมน้อย (S3)



พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Mkn-slA/rb Mr-gslB Mr-gslC Na-br-siclA/rb Na-fsi-silA/rb และ Ty-gslC

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA/b Li-gclC Li-gclC/b Ly-slB/b Ly-vd-slB/b Mkn-slA Mr-gslB/b Mr-gslC/b Na-br-siclA Na-fsi-silA Pae-lB/b Pae-lB/d3c,b Pae-mw-slB/d3c,b Sp-slB/b Tph-fl,br-lB/b Tph-gm-silA/b Ty-gslC/b และ SC

ล็ก

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA Ly-vd-slB Mkn-slA/b Na-br-siclA/rb Na-fsi-silA/rb Pae-lB Pae-mw-lB Sp-slB และ Tph-fl,br-lB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Mt-clC/d3c Pae-lB/d3c Pae-mw-slB/d3c และ Ws-br-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA/b Li-gclC Li-gclC/b Ly-slB/b Ly-vd-slB/b Mkn-slA Mr-gslB Mr-gslB/b Mr-gslC Mr-gslC/b Na-br-siclA Na-fsi-silA Pae-lB/b Pae-lB/d3c,b Pae-mw-slB/d3c,b Sp-slB/b Tph-fl,br-lB/b Tph-gm-silA/b Ty-gslC Ty-gslC/b และ SC

ล้นจี่

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)



พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอนุภูมิภาค (t) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราการย่อยสลายความอิมมัตวเบส (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA Ly-vd-slB Pae-lB Pae-mw-lB Sp-slB และ Tph-fl,br-lB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Mt-clC/d3c Mkn-slA/rb Na-br-siclA/rb Na-fsi-silA/rb Pae-lB/d3c Pae-mw-slB/d3c และ Ws-br-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอนุภูมิภาค (t) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราการย่อยสลายความอิมมัตวเบส (n) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA/b Li-glC Li-glC/b Ly-slB/b Ly-vd-slB/b Mkn-slA Mr-gslB Mr-gslB/b Mr-gslC Mr-gslC/b Na-br-siclA Na-fsi-silA Pae-lB/b Pae-lB/d3c,b Pae-mw-slB/d3c,b Sp-slB/b Tph-fl,br-lB/b Tph-gm-silA/b Ty-gslC Ty-gslC/b และ SC

มะม่วง

ชั้นที่มีความเหมาะสมมาก (S1)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชได้ดี ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Tph-fl,br-lB

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และความจุในการดูดซับธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราการย่อยสลายความอิมมัตวเบส (n) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-slA Ly-vd-slB Pae-lB Pae-mw-lB และ Sp-slB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Mkn-slA/rb Mt-clC/d3c Na-br-siclA/rb Na-fsi-silA/rb Pae-lB/d3c Pae-mw-slB/d3c และ Ws-br-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)



พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) ความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราการย่อยสลายความอิมตัวเบส (n) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA/b Li-gclC Li-gclC/b Ly-slB/b Ly-vd-slB/b Mkn-sIA Mr-gslB Mr-gslB/b Mr-gslC Mr-gslC/b Na-br-sicIA Na-fsi-silA Pae-lB/b Pae-lB/d3c,b Pae-mw-slB/d3c,b Sp-slB/b Tph-fl,br-lB/b Tph-gm-silA/b Ty-gslC Ty-gslC/b และ SC

ลำไย

ชั้นที่มีความเหมาะสมปานกลาง (S2)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอนุภูมิภาค (t) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) และความจุในการดูดยึดธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านอัตราการย่อยสลายความอิมตัวเบส (n) ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช มีข้อจำกัดด้านปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย (m) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA Ly-vd-slB Pae-lB Pae-mw-lB Sp-slB และ Tph-fl,br-lB

ชั้นที่มีความเหมาะสมน้อย (S3)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) และสภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน Ly-slB Mkn-sIA/b Mt-clC/d3c Na-br-sicIA/rb Na-fsi-silA/rb Pae-lB/d3c Pae-mw-slB/d3c และ Ws-br-clB

ชั้นที่ไม่มีความเหมาะสม (N)

พบว่าคุณภาพที่ดินที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตและผลผลิตของพืชคือ ระบบอนุภูมิภาค (t) ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช มีข้อจำกัดด้านการระบายน้ำ (o) ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร มีข้อจำกัดด้านปริมาณธาตุอาหารในดิน (s) สภาวะการหยั่งลึกของราก มีข้อจำกัดด้านความลึกของดินและปริมาณกรวด (r) และความเสียหายจากการกัดกร่อน มีข้อจำกัดด้านความลาดชัน (e) ได้แก่ หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sIA/b Li-gclC Li-gclC/b Ly-slB/b Ly-vd-slB/b Mkn-sIA Mr-gslB Mr-gslB/b Mr-gslC Mr-gslC/b Na-br-sicIA Na-fsi-silA Pae-lB/b Pae-lB/d3c,b Pae-mw-slB/d3c,b Sp-slB/b Tph-fl,br-lB/b Tph-gm-silA/b Ty-gslC Ty-gslC/b และ SC



ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	สัก	ลิ้นจี่	มะม่วง	ลำไย
AC-mw,col-sIA	S2 on	S2 on	S2 mon	S2 m	S2 tmsn	S2 sn	S2 tsn
AC-mw,col-sIA/b	S2 on	S2 on	N	N	N	N	N
Li-gcIC	N	S3 r	N	N	N	N	N
Li-gcIC/b	S3 oe	S3 r	N	N	N	N	N
Ly-slB	N	S2 snr	S2 msnr	S3 r	S3 r	S3 r	S3 r
Ly-slB/b	S3 o	S2 snr	N	N	N	N	N
Ly-vd-slB	N	S2 sn	S2 msn	S2 ms	S2 tmsn	S2 sn	S2 tsn
Ly-vd-slB/b	S3 o	S2 sn	N	N	N	N	N
Mkn-sIA	S1	S3 o	N	N	N	N	N
Mkn-sIA/rb	N	S3 o	S3 o	S2 mo	S3 o	S3 o	S3 o
Mr-gslB	N	S3 r	S3 r	N	N	N	N
Mr-gslB/b	S3 o	S3 r	N	N	N	N	N
Mr-gslC	N	S3 r	S3 r	N	N	N	N
Mr-gslC/b	S3 oe	S3 r	N	N	N	N	N
Mt-clC/d3c	N	S2 snre	S2 msnr	S3 r	S3 r	S3 r	S3 r
Na-br-sicIA	S1	S3 o	N	N	N	N	N
Na-br-sicIA/rb	N	S3 o	S3 o	S2 mo	S3 o	S3 o	S3 o
Na-fsi-silA	S1	S3 o	N	N	N	N	N
Na-fsi-silA/rb	N	S3 o	S3 o	S2 mo	S3 o	S3 o	S3 o



ตารางที่ 5-1 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์	ยางพารา	สัก	ลิ้นจี่	มะม่วง	ลำไย
Pae-lB	N	S2 sn	S2 msn	S2 ms	S2 tmsn	S2 sn	S2 sn
Pae-lB/b	S3 o	S2 sn	N	N	N	N	N
Pae-lB/d3c	N	S2 snr	S2 msnr	S3 r	S3 r	S3 r	S3 r
Pae-lB/d3c,b	S3 o	S2 snr	N	N	N	N	N
Pae-mw-lB	N	S2 osn	S2 msn	S2 ms	S2 tmsn	S2 sn	S2 tsm
Pae-mw-slB/d3c	N	S2 osnr	S2 msnr	S3 r	S3 r	S3 r	S3 r
Pae-mw-slB/d3c,b	S2 on	S2 osnr	N	N	N	N	N
Sp-slB	N	S2 sn	S2 msn	S2 ms	S2 tmsn	S2 sn	S2 tsn
Sp-slB/b	S3 o	S2 sn	N	N	N	N	N
Tph-fl,br-lB	N	S1	S2 m	S2 m	S2 tmsn	S1	S2 tsn
Tph-fl,br-lB/b	S3 o	S1	N	N	N	N	N
Tph-gm-silA/b	S2 o	S3 o	N	N	N	N	N
Ty-gslC	N	S3 r	S3 r	N	N	N	N
Ty-gslC/b	S3 oe	S3 r	N	N	N	N	N
Ws-br-clB	N	S1	S2 msnr	S3 r	S3 r	S3 r	S3 r
SC	N	N	N	N	N	N	N

หมายเหตุ : 1. คำอธิบายชุดดินดูจากตารางหน่วยแผนที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

2. ข้อจำกัดในการประเมินคุณภาพที่ดิน

t = อุณหภูมิเฉลี่ย

n = อัตราร้อยละความอิ่มตัวเบส

m = ปริมาณน้ำฝน

r = ความลึกของดิน, ปริมาณกรวด

o = การระบายน้ำ

e = ความลาดชัน

s = ความอุดมสมบูรณ์



บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน

6.1 ปรัชญาในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบล

ในการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลฉบับนี้ได้ใช้ “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”¹⁾ เป็นหลัก โดยมีรายละเอียดดังนี้

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไป ในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัย ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มี ความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้ สมดุลและพร้อมต่อการรับรองการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก” (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ,2550)

6.2 นโยบายแห่งรัฐในการกำหนดแผนการใช้ที่ดินตำบลแม่สา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

แผนการใช้ที่ดินตำบลแม่สา อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน ได้กำหนดไว้ตามกรอบของนโยบายแห่ง รัฐ ดังรายละเอียดในตาราง 6-1



ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
1	รัฐธรรมนูญแห่งอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ¹	มาตรา 72 (1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศไทยเหมาะสมกับสภาพของพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน
2	ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ²	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
3	คำแถลงนโยบายของ คณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันที่ 25 กรกฎาคม 2562	<u>นโยบายหลัก</u> 5. การพัฒนาเศรษฐกิจและความสามารถในการแข่งขันของไทย 5.3 พัฒนาภาคเกษตร 5.3.2 ลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตที่เหมาะสมและไม่ก่อให้เกิดภาระทางการเงินการคลังของภาครัฐ 5.3.4 ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าเกษตร 5.3.5 ดูแลเกษตรกรผู้มียรายได้น้อยให้สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกิน แหล่งเงินทุน โครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยการผลิตต่างๆ 10. การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและการรักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืน 10.2 ปรับปรุงระบบที่ดินทำกินและลดความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดิน 10.3 ส่งเสริมการบริหารจัดการน้ำทั้งระบบ แหล่งน้ำชุมชน และทะเล <u>นโยบายเร่งด่วน</u> 4. การให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและพัฒนานวัตกรรม
4	แผนการปฏิรูปประเทศด้าน ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม ³	ประเด็นย่อยที่ 2.1 จัดทำแผนการใช้ที่ดินของชาติทั้งระบบให้สอดคล้องและเหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศประเด็นย่อยที่ 2.2 ส่งเสริมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

¹ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอน 40 ก หน้า 18 ลงวันที่ 6 เมษายน 2560

² ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 82 ก หน้า 8 วันที่ 13 ตุลาคม 2561

³ ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 135 ตอน 24 ก หน้า 98. 102-103 ลงวันที่ 6 เมษายน 2561 (เล่มที่ 4)



ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน(ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
5	แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564)	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน
6	นโยบายและแผนการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดินของประเทศ (พ.ศ. 2560-2579)	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านการใช้ที่ดินและทรัพยากรดินเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน
7	แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ. 2560-2565	ยุทธศาสตร์ที่ 3 ยกระดับเป็นฐานการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยเชื่อมโยงสู่อุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่สร้างมูลค่าเพิ่มสูง ยุทธศาสตร์ที่ 5 อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำให้คงความสมบูรณ์ จัดระบบการบริหารจัดการน้ำอย่างเหมาะสมและเชื่อมโยงพื้นที่เกษตรให้ทั่วถึง ป้องกันและแก้ไขปัญหาลพิษหมอกควันอย่างยั่งยืน
8	การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561-2565)	ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตภาคเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตรที่มีศักยภาพ ประเด็นการพัฒนาที่ 4 ดำรงทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมและพลังงานโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว
9	ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน พ.ศ. 2564	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ส่งเสริมการเกษตรปลอดภัย และการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
10	ยุทธศาสตร์เกษตรและสหกรณ์จังหวัดน่าน พ.ศ. 2564	ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาการผลิตให้ได้มาตรฐาน เพิ่มมูลค่าผลผลิต และส่งเสริมการตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัย ยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาเกษตร และสถาบันเกษตรกร ยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการทรัพยากรทางการเกษตร

ตารางที่ 6-1 นโยบายแห่งรัฐที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน(ต่อ)

ลำดับที่	กฎหมาย/ยุทธศาสตร์/ แผนการปฏิบัติ/แผนแม่บท	รายละเอียด
11	ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน (พ.ศ.2561-2564)	ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาระบบเศรษฐกิจ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 บริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม



12	ยุทธศาสตร์การพัฒนา เทศบาลตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุ เพียง จังหวัดน่าน	ยุทธศาสตร์ที่ 1 ด้านเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม
----	--	---

6.3 การกำหนดเขตการใช้ที่ดิน

การวางแผนการใช้ที่ดินเป็นกระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ตัดสินใจในการกำหนดรูปแบบหรือกิจกรรมการใช้ที่ดินที่เหมาะสมไว้ล่วงหน้า โดยมีพื้นฐานจากศักยภาพการใช้ประโยชน์ของทรัพยากรดินตามธรรมชาติ สภาพเศรษฐกิจและสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีการใช้ที่ดิน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุด การวางแผนการใช้ที่ดินมิได้สิ้นสุดลงในขั้นตอนการตัดสินใจ ว่าที่ดินจะทำอะไรดีที่สุด แต่จะต้องรวมถึงการจัดทำมาตรการทุกด้านในการใช้ที่ดินเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการใช้ที่ดินนั้น จำเป็นต้องระบุถึงมาตรการ กิจกรรม โครงการ แผนงาน และนโยบายที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ซึ่งจะช่วยให้บรรลุถึงความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง



การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล เป็นการวิเคราะห์และประเมินข้อมูลด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบ เพื่อกำหนดการใช้พื้นที่อย่างเป็นระบบ เป็นการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และตรงตามความต้องการของชุมชน โดยผ่านกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ โดยมีความมุ่งหมายให้การใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นนั้น ตอบสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด การกำหนดเขตการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง ใช้ยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน พ.ศ. 2564 เป็นแนวทาง ซึ่งยุทธศาสตร์จังหวัดน่าน พ.ศ. 2564 ได้เชื่อมโยง กับนโยบายรัฐบาล แผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ทิศทางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนปฏิรูปประเทศ รวมทั้งแผนพัฒนา ราชการสาขาต่างๆ หรือแผนเฉพาะด้าน เช่น แผนพัฒนาการเกษตร แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

6.4 เขตการใช้ที่ดิน

แผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน ได้กำหนดออกเป็น 6 เขต ได้แก่ เขตพื้นที่ป่าไม้ เขตพื้นที่เกษตรกรรม เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตอุตสาหกรรม เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม และเขตพื้นที่แหล่งน้ำ รายละเอียดดังตารางที่ 6-2 และรูปที่ 6-1

ตารางที่ 6-2 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตพื้นที่ป่าไม้	23,722	43.89
2. เขตพื้นที่เกษตรกรรม	23,156	42.87
2.1 เขตทำนา	2,341	4.33
1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม	1,163	2.15
2) เขตทำนาพื้นที่ดอน	1,178	2.18
2.2 เขตปลูกพืชไร่	3,491	6.47
1) เขตปลูกข้าวโพด	3,418	6.33
2) เขตปลูกมันสำปะหลัง	73	0.14
2.3 เขตปลูกไม้ผล	12,184	22.55
1) เขตปลูกไม้ผลผสม	4,564	8.45



2)	เขตปลูกส้ม	14	0.03
3)	เขตปลูกลิ้นจี่	3,869	7.16
4)	เขตปลูกมะม่วง	1,854	3.43
5)	เขตปลูกกล้วย	18	0.03
6)	เขตปลูกลำไย	1,865	3.45
2.4	เขตปลูกไม้ยืนต้น	5,140	9.52
1)	เขตปลูกยางพารา	2,635	4.88
2)	เขตปลูกปาล์มน้ำมัน	14	0.03
3)	เขตปลูกสัก	2,491	4.61
3.	เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,364	2.52
4.	เขตอุตสาหกรรม	118	0.22
5.	เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสีแกวล้อม	4,592	8.50
6.	เขตพื้นที่แหล่งน้ำ	1,078	2.00
	รวม	54,030	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.1 เขตป่าไม้

มีเนื้อที่ 23,722 ไร่ หรือร้อยละ 43.89 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ป่าไม้ตามกฎหมาย และมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าแม่น้ำน่านฝั่งตะวันออกตอนใต้ ไม่รวมพื้นที่เกษตรกรรมที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตปฏิรูปที่ดิน

6.4.2 เขตเกษตรกรรม

มีเนื้อที่ 23,156 ไร่ หรือร้อยละ 42.87 ของเนื้อที่ตำบล แบ่งออกเป็น 4 เขต ดังนี้

1) เขตทำนา

1.1) เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม มีเนื้อที่ 1,163 ไร่ หรือร้อยละ 2.15 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) และดินน่านที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Na-fsi)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง
- น้ำท่วมในช่วงที่ฝนตกชุก

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน
- เพิ่มการอุ้มน้ำของดินและเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่เหมาะสม
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- ขุดลอกแหล่งน้ำให้มีการกักเก็บน้ำได้ดีขึ้น



- พัฒนาระบบส่งน้ำ และการระบายน้ำออกจากพื้นที่นา ช่วงที่ฝนตกชุก
- ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนาเพื่อเป็นรายได้เสริม เช่น ถั่วเหลือง ปอเทือง และ
ปลูกพืชผักปลอดภัย

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุ และธาตุอาหารในดิน
โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีวัตรกรรมกรมพัฒนาที่ดินในการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีย์
ชีวภาพ

- รมรงค์การไถกลบตอซัง และส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสด

- สนับสนุนการสร้างบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น การขุดลอก
แหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ

2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

3) สำนักงานพลังงานจังหวัดน่าน กระทรวงพลังงาน สนับสนุนเรื่องระบบสูบน้ำ
พลังงานแสงอาทิตย์

4) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัด
โรคแมลงของข้าว

5) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อ
การเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว และธนาคารน้ำใต้ดิน (ระบบเปิด)

1.2) เขตทำนาพื้นที่ดอน มีเนื้อที่ 1,178 ไร่ หรือร้อยละ 2.18 ของเนื้อที่ตำบล
ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ
(AC-mw,col) ชุดดินลี (Li) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ริม (Mr)
ชุดดินแม่แตง (Mt) ชุดดินแพร์ (Pae) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดิน
สีน้ำตาล (Tph-fl,br) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) และชุดดินท่ายาง (Ty)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการเพิ่มอินทรีย์วัตถุ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างของดิน
เพิ่มการอุ้มน้ำของดิน และเพิ่มธาตุอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อพืช ควบคู่กับปุ๋ยเคมีในอัตราส่วนที่
เหมาะสม

- ควรมีการปรับสภาพพื้นที่ในแปลงนา เพื่อควบคุมระดับการแช่ขังของน้ำ
ในช่วงการเพาะปลูกพืชให้เหมาะสม

- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ



- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
 - ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหารพืช โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอกและปุ๋ยพืชสด

- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิตและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์
 ปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- สนับสนุนการปรับปรุงแปลงนา
- สนับสนุนการสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

1) กรมชลประทาน สนับสนุนเรื่อง ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ฝายน้ำล้น การขุดลอกแหล่งน้ำ คลองส่งน้ำและระบายน้ำ

2) กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สนับสนุนเรื่องน้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

3) สำนักงานพลังงานจังหวัดน่าน กระทรวงพลังงาน สนับสนุนเรื่องระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์

4) กรมการข้าว สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยีในการป้องกัน และกำจัดโรคแมลงของข้าว

5) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการสร้างแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร รวมทั้งการทำถนนเข้าสู่แปลงนาข้าว และธนาคารน้ำใต้ดิน (ระบบเปิด)

2) เขตปลูกพืชไร่

2.1) เขตปลูกข้าวโพด มีเนื้อที่ 3,418 ไร่ หรือร้อยละ 6.33 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) ชุดดินลี (Li) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินแม่ริม (Mr) ชุดดินแม่แตง (Mt) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) ชุดดินท่ายาง (Ty) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

2.2) เขตปลูกมันสำปะหลัง มีเนื้อที่ 73 ไร่ หรือร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) และชุดดินท่ายาง (Ty)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- การชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- ขาดแคลนน้ำ เนื่องจากฝนทิ้งช่วง

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมี
 ในอัตราส่วนที่เหมาะสม



- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน
- พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร เพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำผิวดินเพื่อการเกษตร
- ปรับระบบการปลูกพืชที่เหมาะสม จะช่วยรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ลดจำนวนโรคและแมลงศัตรูพืชให้น้อยลง และลดการชะล้างพังทลายของดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
- ถ่ายทอดเทคโนโลยีนวัตกรรมพัฒนาที่ดินในการผลิต การใช้ปุ๋ยอินทรีย์

และปุ๋ยชีวภาพ

- ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดและรณรงค์การไถกลบตอซัง
- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ ทั้งวิธีพืชและวิธีกล
- สนับสนุนการขุดบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร สนับสนุนองค์ความรู้เรื่องพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง รวมทั้งเทคโนโลยีในการผลิต
- 2) กรมชลประทาน สนับสนุนการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ และคลองส่งน้ำ
- 3) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น สนับสนุนเรื่องการพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการเกษตร

3) เขตปลูกไม้ผล

3.1) เขตปลูกไม้ผลผสม มีเนื้อที่ 4,564 ไร่ หรือร้อยละ 8.45 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) ชุดดินลี (Li) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินแม่ริม (Mr) ชุดดินแม่แตง (Mt) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ดินน่านที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Na-fsi) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) ชุดดินท่ายาง (Ty) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.2) เขตปลูกส้ม มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินแพร์ (Pae) และชุดดินสันป่าตอง (Sp)

3.3) เขตปลูกลิ้นจี่ มีเนื้อที่ 3,869 ไร่ หรือร้อยละ 7.16 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) ชุดดินลี (Li) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินแม่ริม (Mr) ชุดดินแม่แตง (Mt) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) และชุดดินท่ายาง (Ty) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)



3.4) เขตปลูกมะม่วง มีเนื้อที่ 1,854 ไร่ หรือร้อยละ 3.43 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) ชุดดินลี (Li) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินแม่ริม (Mr) ชุดดินแม่แตง (Mt) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ดินน่านที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Na-fsi) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) ชุดดินท่ายาง (Ty) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

3.5) เขตปลูกกล้วย มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ได้แก่ ชุดดินแพร์ (Pae)

3.6) เขตปลูกลำไย มีเนื้อที่ 1,865 ไร่ หรือร้อยละ 3.45 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) ชุดดินลี (Li) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินแม่ริม (Mr) ชุดดินแม่แตง (Mt) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ดินน่านที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Na-fsi) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) ชุดดินท่ายาง (Ty) ดินวังสะพุงสีน้ำตาล (Ws-br) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- ดินค่อนข้างเป็นกรด
- ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดิน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีใน

อัตราที่เหมาะสม

- ปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- สร้างแหล่งน้ำในไร่นาเพื่อลดความเสี่ยงจากภาวะภัยแล้ง

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- การวิเคราะห์ตัวอย่างดิน และให้คำแนะนำการจัดการดิน น้ำ และพืช
- ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ หรือปุ๋ยชีวภาพ ควบคู่กับการใช้ปุ๋ยเคมีในอัตราที่

เหมาะสม

- ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ปูนโดโลไมท์ เพื่อปรับปรุงความเป็นกรดของดิน
- สนับสนุนการสร้างระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ โดยวิธีพืชและวิธีกล

กิจกรรมที่ขอสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

- 1) กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

ในการปลูกไม้ผลให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ



2) *กรมชลประทาน* สนับสนุนการทำอ่างเก็บน้ำ และฝาย เพื่อลดความเสี่ยงจาก
ภาวะภัยแล้ง

3) *กรมทรัพยากรน้ำบาดาล* สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล

4) เขตปลูกไม้ยืนต้น

4.1) **เขตปลูกยางพารา** มีเนื้อที่ 2,635 ไร่ หรือร้อยละ 4.88 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดิน
ในเขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col)
ชุดดินลี (Li) ชุดดินลาดหญ้า (Ly) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินแม่ริม (Mr)
ชุดดินแม่แตง (Mt) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง
(Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br)
ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) ชุดดินท่ายาง (Ty) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับ
ปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน
- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ



กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

การยางแห่งประเทศไทย ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยี

ในการปลูกยางพาราคุณภาพดี และให้ผลผลิตสูง

4.2) เขตปลูกปาล์มน้ำมัน มีเนื้อที่ 14 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดิน

ในเขตนี้ ได้แก่ ชุดดินแม่แตง (Mt) ชุดดินแพร์ (Pae) และดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ

กรมส่งเสริมการเกษตร ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการผลิตให้ได้ผลผลิตสูง และมีคุณภาพ

4.3) เขตปลูกสั๊ก มีเนื้อที่ 2,491 ไร่ หรือร้อยละ 4.61 ของเนื้อที่ตำบล ชุดดินใน

เขตนี้ ได้แก่ ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง และดินร่วนหยาบ (AC-mw,col) ชุดดินลี (Li) ดินลาดหญ้าที่ลึกมาก (Ly-vd) ชุดดินแม่ขาน (Mkn) ชุดดินแม่ริม (Mr) ชุดดินแม่แตง (Mt) ดินน่านสีน้ำตาล (Na-br) ดินน่านที่เป็นดินทรายแป้งละเอียด (Na-fsi) ชุดดินแพร์ (Pae) ดินแพร์มีการระบายน้ำดีปานกลาง (Pae-mw) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) ดินตะพานหินที่ดินร่วนละเอียด และดินสีน้ำตาล (Tph-fl,br) ดินตะพานหินที่มีจุดประสีเทา (Tph-gm) ชุดดินท่ายาง (Ty) และพื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน (SC)

ปัญหาการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินสูงในพื้นที่ลาดชัน

การจัดการที่ดินในอนาคต

- ปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์
- ป้องกันการชะล้างพังทลายของหน้าดิน

กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการ

- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์ให้ถูกต้องตามลักษณะดิน

- ส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ

กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นๆ



กรมป่าไม้ ส่งเสริมและอบรมเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกสัก และการตัดโค่นสักตามข้อกำหนดของกรมป่าไม้

6.4.3 เขตพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 1,364 ไร่ หรือร้อยละ 2.52 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย เขตชุมชน สถานที่ราชการ สถานที่พักผ่อนหย่อนใจและสถานที่ที่เกิดจากกิจกรรมของชุมชน และระบบโครงข่ายคมนาคม จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันท์ อำเภอกุเวียง จังหวัดน่าน (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

พื้นที่ชุมชนที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดินนี้ เป็นชุมชนที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน หากมีการขยายตัวในอนาคต ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งศึกษาปัญหาและความต้องการของชุมชน ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหา เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของชุมชน ในประเด็นปัญหาบางเรื่องที่เกิดขีดความสามารถของท้องถิ่น ควรทำเรื่องถึงส่วนราชการที่เกี่ยวข้องโดยตรงเพื่อขอรับการสนับสนุนในการศึกษาปัญหา แนวทาง การแก้ไข จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อการดำเนินการต่อไป

6.4.4 เขตอุตสาหกรรม

มีเนื้อที่ 118 ไร่ หรือร้อยละ 0.22 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วยพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรม และลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร จำแนกตามข้อมูลจากการสำรวจสภาพการใช้ที่ดินตำบลเมืองจันท์ อำเภอกุเวียง จังหวัดน่าน (กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน, 2561) ร่วมกับจากการสำรวจภาคสนามเพิ่มเติม และคำนวณเนื้อที่ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

6.4.5 เขตรักษาสมดุลเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม

มีเนื้อที่ 4,592 ไร่ หรือร้อยละ 8.50 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ประกอบด้วย พื้นที่นอกเขตป่าที่ยังคงมีสภาพเป็นป่าสมบูรณ์ พุ่มหญ้าธรรมชาติ พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม และบ่อดิน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรเร่งรัดศึกษาสภาพพื้นที่ดังกล่าวและพิจารณากำหนดแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ พร้อมทั้งกำหนดมาตรการในการป้องกันและรักษาพื้นที่ให้คงสภาพ เพื่ออนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ บริเวณพื้นที่ซึ่งเป็นที่สาธารณะประโยชน์ หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องควรมีการตรวจสอบ ป้องกันและดำเนินการแก้ไขปัญหาการบุกรุกยึดครองพื้นที่ในเขตนี้ เพราะเป็นที่สาธารณะประโยชน์ ควรคงสภาพไว้เพื่อการรักษาสมดุลทางนิเวศต่อไป

6.4.6 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ

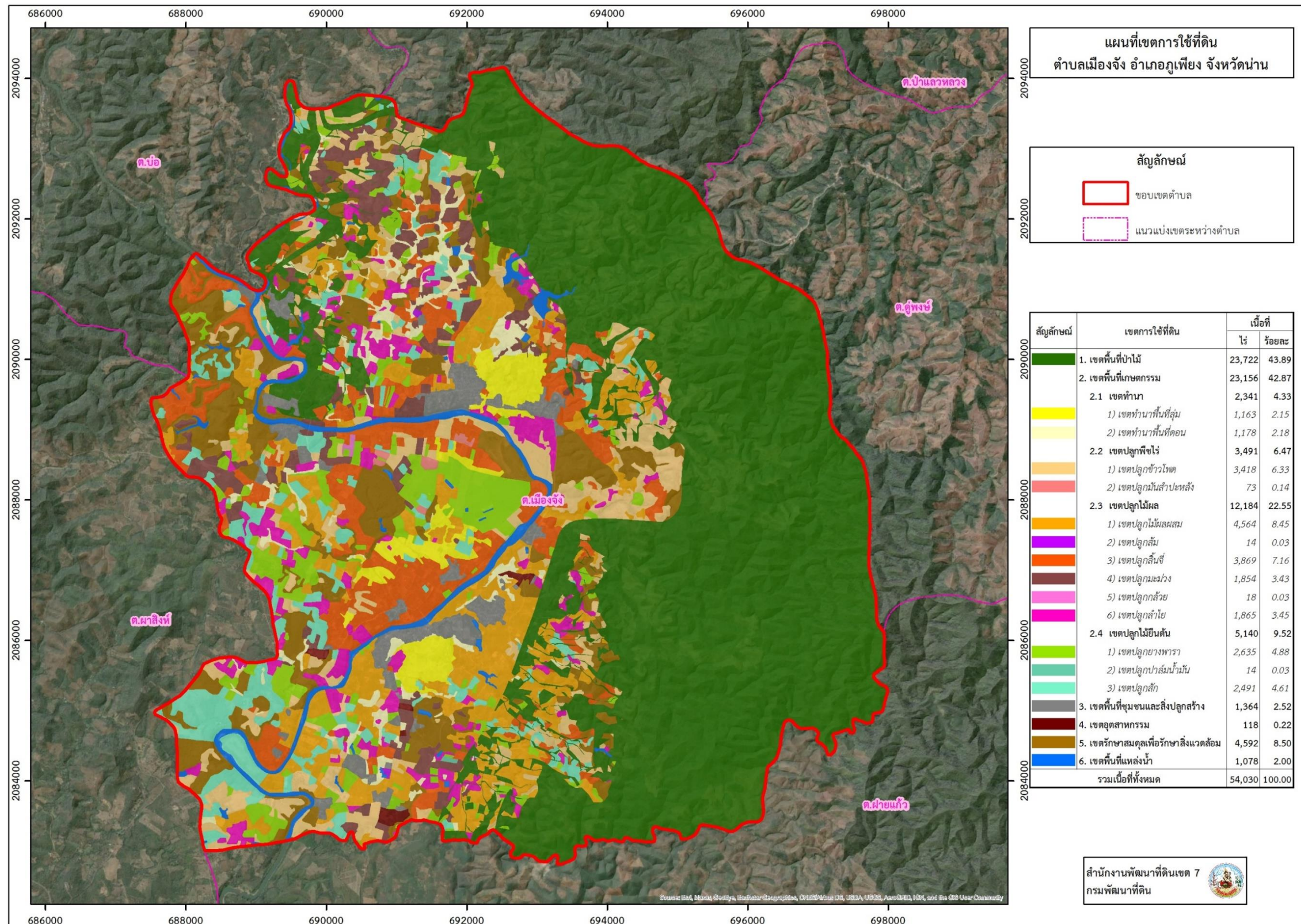
มีเนื้อที่ 1,078 ไร่ หรือร้อยละ 2.00 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง อ่างเก็บน้ำ และบ่อน้ำในไร่นา แหล่งน้ำเหล่านี้ใช้ประโยชน์ทั้งทางด้านเก็บกักน้ำเพื่อการอุปโภค



บริโภค และใช้ในด้านเกษตรกรรม ตลอดจนเป็นแหล่งอาหารตามธรรมชาติและแหล่งเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำของชุมชน

รูปแบบการพัฒนาและแนวทางการจัดการ

ควรดูแลรักษาแหล่งน้ำธรรมชาติและแหล่งน้ำที่สร้างขึ้นไม่ให้เสื่อมโทรมทั้งด้านคุณภาพของน้ำและการกักเก็บน้ำ ไม่ปล่อยให้ลำน้ำตื้นเขินและถูกบุกรุก หมั่นขุดลอกคูคลอง ไม่ทิ้งขยะหรือปล่อยน้ำเสียลงในแหล่งน้ำ เร่งรัดพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กให้กระจายอยู่ทั่วพื้นที่ เพื่อใช้ในการอุปโภคบริโภคและการเพาะปลูกในช่วงขาดน้ำ



รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน



บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน 5 ปีงบประมาณ 2565 และแผนล่วงหน้า ปี 2566-2568

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเมืองจั่ง ไปเสนอต่อสภาเทศบาลตำบลเมืองจั่ง เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินน่าน เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.2 ตัวชี้วัด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเพียง จังหวัดน่าน จำนวน 3 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) ฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

7.3 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการใน 5 ปีงบประมาณ 2565-2568

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 1.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์
 - 1.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 1.1.3) การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 1.1.5) การพัฒนาศูนย์ต้นแบบด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
 - 1.1.6) การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก
 - 1.1.7) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
 - 1.1.8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 1.1.9) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่
- 1.2) การบริหารจัดการน้ำ



- 1.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 1.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 1.3.1) การสร้างแหล่งเรียนรู้การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.2) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 1.3.4) การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ

เชิงรุก (Agri-Map)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
 - 2.1.1) การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์
 - 2.1.2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
 - 2.1.3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
 - 2.1.4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
 - 2.1.5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
 - 2.1.6) จัดหาปุ๋ยเพื่อการเกษตร (โดโลไมท์)
 - 2.1.7) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
 - 2.1.8) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่
 - 2.1.9) การพัฒนาศูนย์ต้นแบบด้านการปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) การบริหารจัดการน้ำ
 - 2.2.1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 2.3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
 - 2.3.1) การสร้างต้นแบบการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.2) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.3) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ
 - 2.3.4) การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการ

เชิงรุก (Agri-Map)



7.4 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น

7.4.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดน่าน)

1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)

1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

1.4) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. ถึงพักน้ำ ธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

1.5) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ระบบสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า (กรมชลประทาน)

1.6) การสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (สำนักงานพลังงานจังหวัดน่าน กระทรวงพลังงาน)

1.7) การขุดเจาะบ่อบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดน่าน)

2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)

2.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.4) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.5) การอบรมให้ความรู้การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร (กรมพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการเกษตร)

2.6) สนับสนุนการขุดเจาะบ่อบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

2.7) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ คสล. ธนาคารน้ำใต้ดินระบบเปิด ถึงพักน้ำ (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

2.8) ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ระบบสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า (กรมชลประทาน)

1.9) การสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (สำนักงานพลังงานจังหวัดน่าน กระทรวงพลังงาน)

3) เขตปศุสัตว์ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดแพร่)



3.2) พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ, คสล. ธารนาคาร์น้ำใต้ดินระบบเปิด, ถังพักน้ำ (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

7.4.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

4.1) สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานโครงการชลประทานน่าน, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น)

4.2) การเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
(ตารางที่ 7-2)

7.5 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ตำบลเมืองจันท์ เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2564 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแหล่งน้ำ พัฒนาระบบส่งน้ำ การก่อสร้างฝาย รวม 9 รายการ ดังนี้

7.5.1 การพัฒนาแหล่งน้ำ

- 1) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำห้วยดินดำ หมู่ที่ ๑๑
- 2) โครงการก่อสร้างอ่างเก็บน้ำกุย หมู่ที่ ๑๐
- 3) โครงการก่อสร้างทำนบกั้นน้ำ/ฝายกั้นน้ำ หมู่ที่ 1-11
- 3) โครงการเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร หมู่ที่ 1-11
- 4) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพระบบสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า หมู่ที่ 3, 6, 11
- 5) โครงการกระจายน้ำสระก้อดลุงยื่อ
- 6) โครงการพัฒนาประสิทธิภาพบ่อบาดาลด้วยระบบการสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ หมู่ที่ 5, 8, 10
- 7) โครงการขุดลอกแม่น้ำน่าน ลำห้วย หมู่ที่ 1, 2, 4, 5, 7, 10
- 8) โครงการพลังงานทดแทน (ใช้พลังงานจากแสงอาทิตย์แทนพลังงานไฟฟ้าเพื่อสูบน้ำ) หมู่ 5, 6, 9
- 9) โครงการธารนาคาร์น้ำใต้ดินแบบเปิด หมู่ที่ 6



ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2565

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา (เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม) เนื้อที่ 1,163 ไร่ (เขตทำนาพื้นที่ดอน) เนื้อที่ 1,178 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2 การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน 1.3 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร 1.4 การพัฒนาศูนย์ต้นแบบด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.5 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.7 การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.3 การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	



ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,491 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,184 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,140 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 1.1 การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร/เกษตรอินทรีย์ 1.2 การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน 1.3 การพัฒนาศูนย์ต้นแบบด้านการปรับปรุงบำรุงดิน 1.4 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก 1.5 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด 1.6 การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบแปลงใหญ่ 2. การบริหารจัดการน้ำ 2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน 3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน 3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ 3.3 การบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุก (Agri-Map)	

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ



ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา (เขตทำนาพื้นที่ลุ่ม) เนื้อที่ 1,163 ไร่ (เขตทำนาพื้นที่ดอน) เนื้อที่ 1,178	1. ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน/ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดน่าน) 2. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว การป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการ โรค/แมลง (กรมการข้าว) 3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการ ผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร) 4. พัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็ก, ขุดลอกฝาย, ขุดลอก, ลำห้วย, ก่อสร้างรางส่งน้ำ, คสล. ถังพักน้ำ, ธนาคารน้ำใต้ดิน ระบบเปิด (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) 5. ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำ ระบบสูบน้ำพลังงานไฟฟ้า (กรมชลประทาน) 6. การสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (สำนักงานพลังงานจังหวัดน่าน กระทรวงพลังงาน) 7. การขุดเจาะบ่อนบาดาล (กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
-----------------	--



<p>1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 3,491 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 12,184 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 5,140 ไร่</p>	<ol style="list-style-type: none">ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดน่าน/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดน่าน)การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (กรมวิชาการเกษตร)จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมวิชาการเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร)จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง และการรวมกลุ่มการผลิตแบบแปลงใหญ่ (กรมส่งเสริมการเกษตร)การอบรมให้ความรู้การแปรรูปสินค้าทางการเกษตร (กรมพัฒนาชุมชน, กรมส่งเสริมการเกษตร)สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
<p>1.5 เขตพื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 1,078 ไร่</p>	<ol style="list-style-type: none">สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานแพร่, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) ตามรายละเอียดข้อ 7.5



ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกุเวียง จังหวัดน่าน (พ.ศ. 2565-2568)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			65	66	67	68		65	66	67	68		
1. การปรับปรุงบำรุงดิน													
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.1 การส่งเสริมการใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมี	ราย	100	100	100	100	400	2,500	2,500	2,500	2,500	10,000	พต.
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	40	297,500	297,500	297,500	297,500	1,190,000	พต.
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดปรับปรุงบำรุงดิน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	4000	15,000	15,000	15,000	15,000	60,000	พต.
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.4 การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการ ใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	-	-	5	5	10	-	-	25,000	25,000	50,000	พต.
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่, ไม้ผล, ไม้ยืนต้น,	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	-	2	235,000	235,000	235,000	-	705,000	พต.
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.6 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	50	50	50	50	200	750	750	750	750	3,000	พต.
นาลุ่ม-ดอน	1.7 การส่งเสริมการไถกลบและผลิตปุ๋ยอินทรีย์	ไร่	200	200	200	200	800	119,000	119,000	119,000	119,000	476,000	พต.
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	1.8 การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมแบบ แปลงใหญ่	กลุ่ม	-	1	1	1	3	-	25,000	25,000	25,000	75,000	พต.
2. การบริหารจัดการน้ำ													
นาลุ่ม-ดอน,พีชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขต ชลประทาน	บ่อ	10	14	15	15	54	178,000	249,200	267,000	267,000	961,200	พต.



ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย				รวม	งบประมาณ				รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			65	66	67	68		65	66	67	68		
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลาย ของดิน												
นาลุ่ม-ดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	400,000	120,000	120,000	120,000	120,000	480,000	พด.
นาลุ่ม-ดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	ไร่	-	200	200	200	600	-	800,000	800,000	800,000	2,400,000	พด.
นาลุ่ม-ดอน,พืชไร่, ไม้ผล,ไม้ยืนต้น	3.3 การบริหารจัดการฯ (Agri-Map)	ไร่	-	150	150	150	450	-	375,000	375,000	375,000	1,125,000	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นงบประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ



เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2561. **ข้อมูลช่วงอายุและจำนวนประชากร (ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ.2561).**
แหล่งที่มา:http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php
- กรมการปกครอง. 2562. **ข้อมูลจำนวนประชากรและบ้าน (ณ เดือนเมษายน พ.ศ. 2562).**
กระทรวงมหาดไทย. ไฟล์ข้อมูล.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2562. **ข้อมูลบ่อน้ำบาดาล.** กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
ไฟล์ข้อมูล.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2562. **สถิติภูมิอากาศ พ.ศ. 2562** กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน. 2561. **ข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินจังหวัดน่าน.** ไฟล์ข้อมูล.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2560. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile).** กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2563. **แผนที่ชุดดิน มาตรฐาน 1: 25,000 (Shapefile).**
กรมพัฒนาที่ดิน. กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจั่ง. 2562. **แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2561-2565).** องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองจั่ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน.
- สถานีอุตุนิยมวิทยาน่าน. 2562. **สถิติภูมิอากาศ.** กรมอุตุนิยมวิทยา. เอกสารจากเครื่องคอมพิวเตอร์.
- FAO. 1974. **A Land Capability Appraisal Indonesia: Interim Report.** (AGL/INS), Rome.
- FAO. 1993. **Guidelines for Land Use Planning.** Rome.
- Vink, A.P.A. 1975. **Land Use in Advancing Agriculture.** Springer-Verlag Berlin Heidelberg.